

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKA NALOGA

BORUT SVOLJŠAK

Ljubljana 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA ŠPORT

Športno treniranje
Športno plezanje

**ANALIZA STANJA IN MOŽNOSTI RAZVOJA ŠPORTNEGA
TURIZMA V OBČINI ŠKOFJA LOKA**

DIPLOMSKA NALOGA

MENTOR

izr. prof. dr. Jakob Bednarik

RECEZENT

doc. dr. Boris Sila

KONZULTANT

doc. dr. Blaž Lešnik

Avtor dela

BORUT SVOLJŠAK

Ljubljana 2009

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem staršema Francki in Pavletu za podporo skozi vsa leta študija in ob pisanju diplomske naloge.

Zahvaljujem se izr. prof. dr. Jakobu Bednariku za svetovanje in usmerjanje pri pisanju diplomske naloge.

Prav tako se za pomoč pri nastajanju diplome zahvaljujem Poloni, Sonji in Luku.

Ključne besede: športni turizem, turizem, Škofja Loka, turistična in športno turistična ponudba, prenočitvene kapacitete, športni objekti

Naslov: Analiza stanja in možnosti razvoja športnega turizma v Občini Škofja Loka

Avtor: Borut Svolfšak

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Šport, 2008

Športno treniranje, Športno plezanje

Število strani: 75; število slik: 21; število tabel: 2; število virov: 30; število prilog: 1

IZVLEČEK

Diplomska naloga obravnava vedno bolj popularni športni turizem, ki je pomembna veja turizma. Športni turizem je obravnavan na področju Občine Škofja Loka. Predvsem je delo usmerjeno v analizo stanja na področju turistične in športno turistične ponudbe Škofje Loke. V prvem delu diplomske naloge so predstavljena teoretična izhodišča turizma in športnega turizma. V drugem delu je analizirana športno turistična ponudba Škofje Loke. Škofja Loka je turistično znano srednjeveško mesto s številnimi turisti, ki si pridejo v mesto ogledat predvsem kulturne in zgodovinske znamenitosti, športni turizem pa bi bil lahko dodatna ponudba že obstoječi turistični ponudbi. Ponudba je analizirana pri 12 ponudnikih turističnih in športno turističnih storitev in pri 25 ponudnikih prenočišč. Splošne ugotovitve so, da v Škofji Loki ni ponudnika turističnih storitev, ki bi gostom oz. turistom nudil specifične produkte športnega turizma, kot so vodeni kolesarski izleti in vodeni pohodniški ter gorski izleti. Ugotavljamo tudi, da se gostje v Škofji Loki lahko ukvarjajo s številnimi športnimi aktivnostmi, vendar je organizacija večine aktivnosti prepuščena njim samim. Na področju prenočitvenih kapacitet ugotavljamo, da je z zaprtjem edinega pravega hotela v letu 2005 število prenočitev sprva padlo, a se kasneje povzdignilo. Tudi po izvedeni anketi med ponudniki smo prišli do zaključkov, da je najpomembnejša investicija kraja Škofja Loka za razvoj turizma na področju prenočitvenih kapacitet izgradnja hotela. Ostale ugotovitve raziskave je: ponudniki so mnenja, da je najprimernejši šport za športno turistično ponudbo kraja poleti sprehajanje oz. pohodništvo, pozimi pa alpsko smučanje. Prav tako primerni športi za ponudbo so predvsem cestno oz. gorsko kolesarjenje in tenis poleti ter tek na smučeh v zimski sezoni. Ponudniki so mnenja, da je turistična ponudba kraja slaba, športno turistična ponudba pa niti slaba niti dobra. Tako turistična kot športno turistična dejavnost kraja po mnenju ponudnikov stagnira. Naslednje ugotovitve raziskave so: najpomembnejša je investicija kraja na področju športne infrastrukture izgradnja bazena; Škofja Loka ima naravno geografske pogoje za razvoj in ponudbo številnih športnih aktivnosti, ki bi bile primerne za športno turistično ponudbo Škofje Loke; športno turistična ponudba pa bi lahko v večji meri bogatila turistično ponudbo Škofje Loke.

Key words: sports tourism, tourism, Škofja Loka, tourism and sports tourism offer, accommodation facilities, sports facilities

ABSTRACT

My thesis deals with sports tourism, an increasingly popular branch of tourism. I deal with sports tourism in the municipality of Škofja Loka.

The thesis is particularly focused on the analysis of the situation in the field of tourism and sports tourism offer in Škofja Loka.

In the first part of my thesis I present theoretical starting points of tourism and sports tourism. In the second part there is the analysis of sports tourism offer of Škofja Loka. One part of the analysis covers the state of sports tourism offer in Škofja Loka, accommodation facilities and a review of sports facilities and infrastructure.

The other part of the analysis is focused on the survey of the opinions of those who have the most contact with tourists, i.e. providers of accommodation and tourism and sports tourism services (hereinafter referred to as "providers"). Škofja Loka is a well known medieval town, visited by many tourists who come to see especially the cultural and historical heritage. Sports tourism could be an additional offer to the existing tourist facilities. The offer is analysed with 12 providers of tourism and sports tourism services and with 25 accommodation providers.

General findings are that there isn't a tourist service provider in Škofja Loka, who would offer visitors tourists specific products of sports tourism, such guided bicycle tours and guided hiking and mountain tours.

We note also that guests can deal with numerous sports activities in Škofja Loka, but the organization is left mostly to the tourists themselves. In the field of accommodation capacities, we see that with the closing of the only real hotel in 2005, the number of overnight stays fell initially, but later because of the increasing number of smaller accommodation providers, started to rise again.

After the survey carried out between the providers, we come to the conclusion that the most important investment for the development of tourism in the area of accommodation capacities in Škofja Loka, is building a hotel. Other findings are that the providers believe that the best sport for sports tourism offer in summer is walking or hiking, and in winter alpine skiing.

Equally suitable sports to offer are road or mountain biking and tennis in the summer and cross-country skiing in the winter season. Providers agree that the tourist offer of the town is bad, the sport tourist offer, however, is neither bad nor good. Therefore both tourism and sports tourism activities are stagnant. Other findings are that the most important investment in the field of sports infrastructure is the construction of a swimming pool. Škofja Loka has the natural geographic conditions to develop and offer a number of sporting activities suitable for sports tourism. Sports tourism offer could to a great extent enhance the tourist offer of Škofja Loka.

KAZALO

1. UVOD	8
2. PREDMET, PROBLEM IN NAMEN	10
2.1. Turizem	10
2.1.1. Turistično povpraševanje	12
2.1.2. Turistična ponudba in infrastruktura	13
2.2. Športni turizem	14
2.2.1. Športni turizem v Sloveniji	17
2.2.2. Ekonomski vidik športnega turizma	18
2.2.3. Definicija športa, turista, športnega turizma	20
2.2.4. Oblike športnega turizma in klasifikacija športov	20
3. CILJI DIPLOMSKE NALOGE	26
4. HIPOTEZE	27
5. METODE DELA	28
5.1. Vzorec merjencev	28
5.2. Vzorec spremenljivk	28
5.3. Metode zbiranja podatkov	28
5.4. Metode obdelave podatkov	28
6. ZNAČILNOSTI MESTA ŠKOFJE LOKE IN NJENE OKOLICE	29
6.1. Zgodovinski oris kraja Škofja Loka	29
6.2. Naravno geografske značilnosti	31
6.3. Kulturne znamenitosti	32
6.4. Gospodarske značilnosti širšega območja	34
6.5. Gospodarske značilnosti Občine Škofja Loka	35
7. ANALIZA TRENUTNEGA STANJA TURISTIČNE IN ŠPORTNO TURISTIČNE DEJAVNOSTI V ŠKOFJI LOKI IN OKOLICI	36
7.1. Turizem	36
7.1.1. Turizem na območju v preteklosti	36
7.1.2. Podatki na področju turizma v občini Škofja Loka	37
7.1.3. Prenočitvene kapacitete	38
7.2. Športni turizem	39
7.2.1. Podatki na področju športnega turizma v občini Škofja Loka	39
7.2.2. Ponudniki športno turističnih storitev (ponudba)	40
7.2.3. Infrastruktura oz. športni objekti	42
8. REZULTATI RAZISKAVE	44
8.2. Preverjanje Hipotez	54
9. RAZPRAVA	56

10. MOŽNOSTI ŠPORTNO TURISTIČNEGA RAZVOJA OBMOČJA.....	59
10.1. Športne aktivnosti primerne za športno turistično ponudbo na območju	59
10.2. Načini izboljšanja stanja turizma in športnega turizma v Škofji Loki.....	61
11. SKLEP.....	64
12. LITERATURA.....	66
13. PRILOGA	69

1.UVOD

Diplomsko delo obravnava športni turizem, ki je ena hitreje rastočih gospodarskih panog na svetu. Po nekaterih podatkih se pod pojmom turizem in potovanje ustvarja največja industrija na svetu. Šport na drugi strani predstavlja zelo širok pojem, pojma turizem in šport pa postajata vedno bolj povezana in med seboj dopolnjujoča. Šport, pomemben element zdravja, je dejavnost, s katero se na oddihu srečuje veliko ljudi. Število turistov, ki potujejo po svetu, se prav tako povečuje. Vse več turistov se na oddihu aktivno ali pasivno ukvarja s športom. Gostom, ki pripotujejo v nek kraj, je torej treba ponuditi čim več možnosti ukvarjanja s športom.

Škofja Loka je mesto s tisočletno tradicijo. Je srednjeveško mesto s številnimi kulturnimi in zgodovinskimi posebnostmi in znamenitostmi. Mesto in okolico obišče veliko število domačih in tujih gostov predvsem zaradi kulturnih znamenitosti, lepega podeželja, postrežbe. Leta 2005 se je zaprl edini večji hotel v občini, kar ni dober znak za razvoj turizma. Takoj po zaprtju hotela je število nočitev v Škofji Loki upadalo, a se število zadnje čase dviga. Pojavlja se vse več malih ponudnikov prenočišč, prav tako se širi turistična ponudba. Mesto leži na sotočju Selške in Poljanske Sore, med rekama je Škofjeloško hribovje in okolje kot tako nudi možnosti za izvajanje številnih športnih aktivnosti.

Slika 1. Pogled na Škofjo Loko s Hribca

Vir: (Pleško, 2009)

Na Sliki 1 vidimo Škofjo Loko z gradom v sredini in Lubnikom (1025 metrov nad morjem) na levi strani.

Po drugi svetovni vojni do poznih petdesetih let dvajsetega stoletja so ljudje hodili na počitnice predvsem zaradi rekreacije in počitka. Ljudje so ostajali doma, šli na morje, na podeželje ali v hribe predvsem zaradi počitka. V šestdesetih letih je bila boljša oz. lažja predvsem mobilnost ljudi. V turizmu je prevladovalo, da so ljudje hodili od doma, počivali in dobro jedli. Od konca šestdesetih pa do osemdesetih let so se pojavili novi trendi. Šport je na počitnicah postajal popularen. Glavni športi so bili: hoja, pohodništvo, plavanje, prav tako pa so se pojavljali športi, kot sta jadranje in tenis. V devetdesetih letih dvajsetega stoletja je prihajalo v ospredje vse bolj združevanje športa in turizma in njun ekonomski vidik. V turizmu so začeli ponujati športne programe (Standeven in De Knop, 1999).

Škofja Loka je mesto s potenciali za razvoj turizma in športnega turizma. Potrebno je raziskovanje tega področja, ker bo raziskovanje pripomoglo k razvoju turizma. Na področju turizma je treba v Škofji Loki izpostaviti problem zaprtega hotela in zapuščenega kopališča ob Poljanski Sori.

Raziskovanje športnega turizma na področju je potrebno zaradi razvoja le-tega. Potrebno je dobiti podatke oz. mnenja o tem, kaj ponudniki prenočišč in ponudniki turističnih in športno turističnih storitev menijo o področju turizma in športnega turizma na področju Škofje Loke. Potrebno je analizirati stanje prenočitvenih kapacitet, turistične in športno turistične ponudbe, športnih objektov in infrastrukture, analizirati statistične podatke in tako priti do zaključkov, kaj se na področju turizma in športnega turizma v Škofji Loki dogaja.

Sam se ukvarjam s športnim turizmom na turistično dobro razvitem turističnem kraju Bled. Moja želja je, da po najboljših močeh analiziram stanje športnega turizma v Škofji Loki in tako pripomorem k razvoju tega področja v omenjeni občini.

2. Predmet, problem in namen

V današnjem času ljudje veliko potujejo. Veliko je ljudi, ki se v prostem času rado ukvarja s športom oz. lahko rečemo, da šport postaja del življenja marsikaterega posameznika. Oddiha marsikdo ne porabi le za lenarjenje, ampak je oddih zanj čas za sprostitev. Dober način sproščanja so športne aktivnosti in le-teh se ljudje poslužujejo tudi na dopustu.

Turizem postaja vse pomembnejša gospodarska panoga. Ko ljudje potujejo, se na oddihu aktivno ali pasivno udeležujejo športnih aktivnosti predvsem zaradi sprostitve. Tako je treba vsakemu posamezniku, ki potuje, v največji meri omogočiti športne aktivnosti. Škofja Loka je turistično mesto, kjer je nekaj let nazaj na leto prespalo po uradnih podatkih skoraj 10.000 turistov. Stanje se je z zaprtjem hotela nato poslabšalo, a se zadnje čase število spet zvišuje. Predmet diplomskega dela je športni turizem v Občini Škofja Loka, problem, ki se ob tem pojavlja, pa je stanje turizma in športnega turizma v mestu. Namen diplomskega dela je osvetliti stanje na področju športnega turizma kot tudi na področju turizma, stanje prenočitvenih kapacitet, športnih objektov, ugotoviti, kakšno mnenje imajo ponudniki prenočišč in ponudniki turističnih in športno turističnih storitev glede stanja turizma in športnega turizma. Glavni namen diplomskega dela je ob nekaterih ugotovitvah pripomoči k razvoju turizma in športnega turizma v Škofji Loki.

Škofja Loka je srednjeveško mesto z bogato zgodovino. Mesto obišče veliko, predvsem dnevnih turistov. Njim bi morali posvetiti večjo pozornost in jih v mestu obdržati. Ena od možnosti razvoja turizma je športni turizem kot dodatna ponudba že obstoječe ponudbe.

Za lažje razumevanje problema bomo v nadaljevanju športni turizem razčlenili na turizem in športni turizem.

2.1. Turizem

Jeršič (1987) ugotavlja, da so ljudje občasno zapuščali kraje stalnega bivališča zaradi verskih, zdravstvenih in športnih razlogov v starem Egiptu, Babiloniji, Perziji, Asiriji in Palestini. V stari Grčiji so bila znana predvsem potovanja k preročiščem in na olimpijske igre. V starem Rimu so bila v ospredju potovanja zaradi zabave in počitka. V fevdalnem srednjem veku so v Evropi poznali viteške turnirje in lovske prireditve, na katere pa so potovali predvsem privilegirani fevdalni sloji. Kasneje, v obdobju humanizma in renesanse, so tedanji izobraženci začeli potovati zaradi spoznavanja kulturnih in znanstvenih središč ter zaradi neposrednega ogleda

značilnosti nekaterih dežel. V 18. stoletju so premožnejši ljudje začeli potovati zaradi zdravja v zdravilišča ter zaradi ogleda kulturnih znamenitosti. Moderni turizem se je začel razvijati med leti 1820 in 1830, ko so se v Švici ob Ženevskem jezeru in v Franciji na Azurni obali pričeli razvijati turistični kraji, namenjeni turistom za preživljanje počitnic. Pomemben mejnik v turizmu naj bi bilo leto 1841, ko je Tomas Cook v Angliji pričel z organiziranimi turističnimi potovanji z vlakom, ustanovil pa je tudi prvo turistično agencijo. Njegovemu zgledu so kmalu sledili v Nemčiji, Švici in na Nizozemskem. Turizem se je vse bolj razvijal z gradnjo novih turističnih objektov kot tudi z izobraževanjem prvih turističnih vodičev. V prvem obdobju modernega turizma, od leta 1820 pa do prve svetovne vojne, so se razvijala predvsem gorska klimatska zdravilišča v Alpah ter kraji ob termalnih in mineralnih vrelih. V zimskih mesecih pa so ljudje obiskovali toplejša obmorska sredozemska mesta. Potovanja pa so si še vedno privoščili predvsem ljudje iz višjih slojev. Za drugo obdobje sodobnega turizma štejemo obdobje med obema vojnoma. Za ta čas je značilen gospodarski razvoj predvsem zahodne Evrope in severne Amerike, kar je povzročilo, da si je več ljudi lahko privoščilo potovanje. Za to obdobje je značilen tudi razvoj prometa, tako železniškega kot prometnega. Pomembnejša značilnost tega obdobja je postopna množičnost in demokratizacija turizma. V turizem se počasi vključujejo novi družbeni sloji iz vrst delovnih ljudi. V obdobju po drugi svetovni vojni so v gospodarsko razvitih državah potovanja postala redna življenjska navada velikega števila ljudi vseh socialnih slojev.

Beseda turizem je izpeljana iz francoske in angleške besede tour, ta pa pomeni krožno gibanje ali potovanje. Beseda turizem se je prijela v jezikih številnih narodov in tako postala mednarodno uveljavljeni pojem. Leta 1942 sta Hunzinker in Krapf oblikovala univerzalno definicijo, ki je bila sprejeta kot najbolj primerna tudi na Mednarodnem združenju znanstvenih turističnih strokovnjakov. Definicija se glasi: »Turizem je splet odnosov in pojavov, ki nastanejo zaradi potovanja in bivanja tujcev v nekem kraju, kolikor to bivanje ne povzroči stalne naselitve in ni zvezano s pridobitno dejavnostjo.« Leta 1971 se definicija spremeni v toliko, da se v njej izpusti zadnji del: »/.../ ni zvezano s pridobitno dejavnostjo«, s tem pa je turizem zajel tudi poslovna potovanja (Jeršič, 1987).

Jeršič (1987) ugotavlja, da lahko govorimo o širšem in ožjem pomenu besede turist. V širšem pomenu besede so turisti osebe, ki se začasno mudijo v drugem oz. izven kraja svojega bivališča, ne glede na namen obiska. V ožjem smislu besede turist pa so to samo tisti obiskovalci nekega kraja, katerih sta rekreacija ali kulturni motiv poglobitna.

Po izvoru turistov ločimo domači in inozemski turizem, v primeru inozemskega so turisti tuji gosti. Po času bivanja ločimo počitniški turizem, izletniški in prehodni turizem. Počitniški turizem označuje potovanja z bivanjem, ki trajajo najmanj pet dni.

Z izrazom izletniški turizem pojmuje turistična potovanja, ki trajajo največ štiri dni oz. s tremi nočitvami. Pri prehodnem (tudi tranzitnem) turizmu pa govorimo o turističnih potovanjih, pri katerih se turisti mudijo ali prenočujejo v posameznem kraju največ tri dni (Jeršič, 1987).

Potrebo po turističnem potovanju čuti človek kot naravno potrebo po turistični rekreaciji zunaj delovnega in stalnega kraja bivanja in v okolju, ki je drugačno od vsakdanjega. To pomeni, da potrebuje okolje z dobrinami, ki omogočajo različne oblike pasivne in aktivne rekreacije, ki v kraju bivanja pogosto niso primerne. Pomembno je tudi to, da lahko ljudje na počitnicah svobodno razpolagajo s časom in niso odvisni od vsakodnevnih dolžnosti. Potrebe po turističnem potovanju uvrščamo med sekundarne. Primarne potrebe so potrebe, ki so nujne za obstoj (hrana, stanovanje, obleka itd.) (Jeršič, 1987).

Turistične potrebe zadovoljujejo ljudje na več načinov, na katere jih navajajo motivi. Pod tem pojmom razumemo želje in pričakovanja, ki vzpodbujajo in usmerjajo ravnanje turistov. Značilnost motivov je, da se v času spreminjajo. Po Kasparju (1985, v Jeršič, 1987) so glavni motivi potovanja:

- telesni motivi, ki izvirajo iz želje po telesni sprostitvi in počitku, po športni aktivnosti, iz želje po ohranitvi telesnega zdravja in telesne zmogljivosti;
- duševni motivi temeljijo na želji po duševni sprostitvi in obnovi duševnih moči;
- kulturni motivi temeljijo na spoznavanju drugih pokrajin ali dežel, novih ljudi, umetniških in kulturnih stvaritev;
- medsebojne stike vzpodbuja želja po srečanju z znanci, sorodniki, prijatelji;
- želja po izkazovanju, ki je nekako enaka želji po osebni uveljavljanju in ugledu.

2.1.1. Turistično povpraševanje

Turistično povpraševanje ima v turizmu dominantno vlogo. Akter turističnega povpraševanja je turistični potrošnik. Po definiciji obsega turistično povpraševanje vse dobrine in storitve, ki jih je turist željan potrošiti oz. jih je pripravljen potrošiti, in ne samo tiste, ki jih troši ali jih je že potrošil in to pri danih turističnih motivih in potrebah, v danem časovnem obdobju pri danem dohodku, ki ga je namenil za to ter pri danih cenah turističnih blagovnih storitev in dobrin (Bunc, 1974).

Turistično povpraševanje je občutljiva, spremenljiva in elastična kategorija. Zaradi tega mora biti tudi turistična ponudba in ponudba športnih programov prav tako elastična in prilagodljiva. Prilagodljivost se kaže v hitri prilagoditvi številu gostov, strukturi gostov in vremenskim razmeram, skratka povpraševanju (Sila, 1996).

Turizem ne more zanemariti definicije turističnega povpraševanja, mora težiti k temu, da čim bolj natančno ugotovi turistično ponudbo. Turistična ponudba zajema vse aktivnosti, ki jih zajema ekonomsko-turistična statistika na nacionalnem nivoju (WTO, 1994, v Slak, 2008).

2.1.2. Turistična ponudba in infrastruktura

Primarno turistično ponudbo sestavljajo v prvi vrsti naravne dobrine (podnebje, reliefni značilnosti – gore, reke, doline itd.). Količina naravnih dobrin je dana po naravi, človek pa je ne more spreminjati (Planina, 1996, v Sila, 1998). V primarno turistično ponudbo sodijo tudi antropogene dobrine, in sicer so to tiste, ki so proizvod človeka v bližnji ali daljni preteklosti (kulturni in zgodovinski spomeniki). Vse bolj so pomembne naravne danosti, ki omogočajo športno aktivnost v naravnih pogojih, kot so: smučanje, gornišтво, športno plezanje, turno smučanje itd. (Sila, 1998).

Jeršič (1987) ugotavlja, da med dobrine primarne ponudbe štejemo naravne pokrajinske lastnosti, družbene in kulturne značilnosti (kultura, običaji, šege in navade, zgodovinski in kulturni spomeniki itd.) in pa splošno infrastrukturo (objekti in naprave v javni rabi). Naravne prvine postanejo turistično privlačne, če zadovoljujejo turistične motive.

Turistične dobrine sekundarne ponudbe vsebujejo vse dobrine, ki so proizvod človeškega dela in omogočajo ali olajšujejo uporabo turističnih dobrin primarne ponudbe. Mednje štejemo: objekte in naprave za bivanje in oskrbo (prenočevanje, prehrana itd.), objekte za posredovanje turističnih storitev (za turistične agencije, društva, ki nudijo obvestila, najem bivalnih objektov, izlete itd.). Turistične dobrine sekundarne ponudbe delimo na turistično infrastrukturo (zgrajeno zaradi turistov, npr. transportni objekti, objekti namenjeni za rekreacijo turistov, objekti za zdravstveno obravnavanje, objekti za zabavo in kulturne prireditve, objekti za informiranje in organiziranje turistične dejavnosti) in turistično superstrukturo (objekti za bivanje in objekti za prehrano) (Jeršič, 1987).

Na športnem področju uvrščamo v sekundarno turistično ponudbo tudi športne objekte in površine, opremo in rekvizite. K sekundarni ponudbi je treba šteti tudi mnoge spremljevalne objekte in službe, ki omogočajo boljše izkoriščanje primarnih virov (žičnice, teptalni stroji, trenerji, učitelji itd.) ali celo korigirajo in izboljšujejo elemente primarne turistične ponudbe (npr. umetno zasneževanje). Turisti, ki se odločajo za aktivnosti, ki se izvajajo predvsem v naravnem okolju, so še posebej občutljivi na ustreznost primarne turistične ponudbe in ponavadi je prav od nje odvisna končna odločitev o izbiri kraja, časa in trajanja bivanja gosta (Sila, 1998).

Klančnik (1998) pravi, da šport ni osnova turistične ponudbe, pač pa njegova dodana vrednost. Kot turistični proizvod pa je izvedljiv v primeru, če je z njim obogatena že obstoječa turistična infrastruktura, ki zadovoljuje najbolj osnovne kriterije turizma, to je preživljanje najmanj ene noči zunaj kraja bivanja. Osnovni pogoj je torej, da ima turistična destinacija v prvi vrsti objekte z nastanitvenimi zmogljivostmi ter najmanj osnovno gostinsko dejavnost.

Za zadovoljevanje številnih motivov so turistične dobrine primarne ponudbe temeljnega pomena, kar pomeni osnovno turistično privlačnost, medtem ko dobrine sekundarne ponudbe omogočajo njihovo rabo oziroma uživanje. Zdravilnega vrelca npr. ni možno rabiti, dokler se ga ne zajame in zgradi bazen (Jeršič, 1987).

2.2. Športni turizem

Leta 1966 je Don Antony napisal razpravo z naslovom »Šport in turizem« in to je bilo eno prvih del, ki je obravnavalo športni turizem, in pomeni začetek proučevanja tega družbenega fenomena (Weed in Bull, 2004).

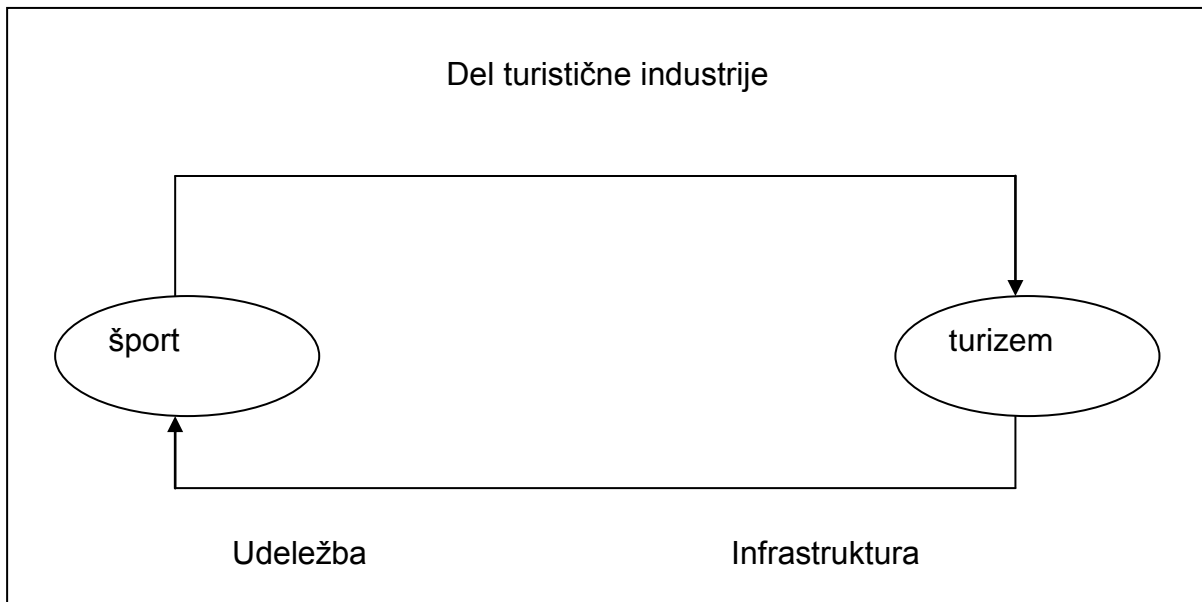
Povezava športa in turizma izhaja že od antičnih časov naprej. Olimpijske igre so bile velik magnet za udeleževanje in ogled iger. S pojavom Rimljanov so začeli graditi terme in mesta so postala znana po naravnih vrelcih, kjer pa vrelcev ni bilo, so Rimljani ustvarjali umetne. Te toplice oz. terme so bile dobro obiskane in ljudje so potovali, da so se v toplicah oz. termah lahko kopali. Potovanja so se s širjenjem Rimskega imperija širila po Evropi (Standeven in De Knop, 1999).

Športni turizem postaja zadnje čase po svetovnih podatkih eden najhitreje naraščajočih segmentov turizma, šport in turizem pa postajata vedno bolj povezana pojava (Slak, 2008).

Ne moremo spregledati dejstva, da postaja turizem ena najpomembnejših dejavnosti gospodarstva, šport in športne vsebine pa pomemben segment sleherne celovite turistične ponudbe. Turizem je nepogrešljiv, a sestavina sodobnega življenjskega sloga in obenem pomemben del gospodarskega razvoja posameznih držav. Eden od razlogov, da postajata šport in turizem vse bolj povezana, je tudi razlog, da so različna tekmovanja (svetovna prvenstva, olimpijske igre itd.) hkrati tudi veliki turistični dogodki. Šport je za turizem vse bolj zanimivo in zaželeno tržišče, ki se nenehno širi. Svetovna turistična organizacija ugotavlja tudi, da je šport eden od pomembnih potovalnih motivov sodobnih turistov. Šport in turizem sta večrazsežnostna in soodvisna pojava, zato višja raven športa pomeni več napredka tudi na področju turizma in obratno. V turistično razvitih državah postajata področji

vedno bolj povezani, to pa se kaže tudi pri celostni turistični ponudbi držav. Tudi v prihodnosti kaže, da bo šport kot turistični proizvod vedno bolj pomemben in zaželen. Še zlasti pomemben je razvoj turističnih proizvodov, ki v naravi združujejo šport oz. športno rekreativne dejavnosti in turizem (Berčič, 2008).

Slika 2: Osnovni model športnega turizma

Vir: (Standeven in De Knop, 1999)

Na Sliki 2 vidimo osnovni model športa in turizma. Gre za nekakšno vzajemnost: šport vpliva na razvoj turizma in obratno, oboje pa vpliva na športno udejstvovanje in gradnjo športnih objektov.

Danes se veliko ljudi ukvarja s športom in skoraj vsak od teh ljudi gre na počitnice. Povezava športa in turizma obstaja že dolgo časa, čeprav šele v zadnjem času dobiva svetovne razsežnosti. Športni turizem vse bolj privablja medije, ljudje pa postajajo vedno bolj ozaveščeni, da šport in turizem pripomoreta k njihovemu zdravju. Povečuje se tudi število podjetij, ki v svojo ponudbo vključujejo športno ponudbo. Podjetja oglašujejo športne in pustolovske počitnice, kot so npr. trekingi v Nepal, potapljanje v Keniji itd. Vse večje število ljudi obiskuje velike športne dogodke. Znano je, da je kolesarska dirka po Franciji eden največjih svetovnih športnih dogodkov, katerega ob nekaj tisoč kilometrov dolgi trasi obiše na milijone gledalcev. Število ljudi, ki se na počitnicah priložnostno ukvarjajo s športom, je nekje med 25 in 80 %. Šport je fizična izkušnja, turizem pa je izkušnja potovanja in kraja (Standeven in De Knop, 1999).

Sodobni turizem je vse bolj usmerjen k različnim dejavnostim, k aktivnemu oddihu, ki je po svojih značilnostih nasproten vsakodnevnemu profesionalnemu delu. Športne storitve in programi imajo izjemen pomen pri turistični ponudbi turistom (Sila, 1996). Klančnik (1998) ugotavlja, da šport ni osnova turistične ponudbe, pač pa je dodana vrednost. Kot turistični proizvod lahko deluje le v primeru, če je z njim obogatena že obstoječa turistična infrastruktura, ki zadovoljuje osnovne kriterije turizma, torej preživljanje najmanj ene noči zunaj kraja bivanja. Turistična destinacija mora v prvi vrsti imeti objekte za nastanitev. Velja, da je gosta treba zaposliti, mu ponuditi aktivnosti in mu preprečiti, da bi mu bilo na počitnicah dolgčas.

Eden najbolj prepoznavnih in nenehno prisotnih motivov na področju turizma je zdravje (Berčič, 2008).

Pomembno je, da športno rekreacijo razumemo in uresničujemo kot šport za vse, tako za domače kot za tuje goste, za različne ciljne skupine, za različna turistična okolja in obdobja. Vsebinske zasnove turizma se spreminjajo in turizem postaja načina življenja, dejavnost, ki ni le gospodarska panoga, temveč vedno bolj bogastvo kakovosti in izkušenj. Osnovni motiv turizma je zadovoljen gost, k temu pa pomembno prispeva tudi šport. Nenadomestljiva sestavina turističnega produkta so športni programi (Rožič, 2001).

Tako šport kot turizem sta v svojem generičnem bistvu osnovana na neekonomskih motivih. Dejavni udeleženci v športu in turizmu svoja sredstva ne pridobivajo, pač pa jih trošijo, da bi zadostili svojim zdravstvenim, razvedrilnim, socialnim, kulturnim in drugim potrebam. Mnogokrat so bili že ugotovljeni pozitivni učinki ukvarjanja s športom oz. rekreacijo, ki se odvija izven delovnega in bivalnega okolja turistov. Sodobno preživljanje počitnikovanja temelji na aktivnostih, ki izhajajo iz človeka in njegovih potreb in želja. Gre torej za aktiven oddih, ki ima na podlagi raziskav prednosti pred pasivnim preživljanjem prostih dni v turističnih krajih. Raziskave so pokazale, da je možno s športno rekreativnim udejstvovanjem tudi na letnem oddihu pozitivno vplivati na srčno-žilni, kostno-sklepni, živčno-mišični in ostale organske sisteme. Pomembno vlogo pri aktivnem udejstvovanju imajo dejavniki naravnega okolja, ki v veliki meri vplivajo na ohranjanje in izboljšanje zdravstvenega stanja turistov. Poleg fizioloških učinkov se funkcije športa kažejo tudi v psihični razbremenitvi, ki je povezana s spremembo kraja, dejavnosti, z odpravljanjem monotonije, z novimi socialnimi vezmi itd. Vse turistično razvitejše države na svetu bogatijo ponudbo turizma s športom oz. športnimi programi in to na način, da najbolj zadovoljijo potrebe in želje gostov. Zaradi visoke ravni ukvarjanja s športom oz. športno rekreacijo, je razumljivo tudi, da se turisti tudi na počitnicah želijo ukvarjati z različnimi športnimi dejavnostmi. Za zadovoljitev vedno bolj zahtevnih gostov pa so potrebne priprave različnih športnih programov in modelov. Potrebne so stalne

analize ugotavljanja turističnih tokov in nosilcev turističnega razvoja, ti pa so domači in tuji gosti (Berčič, 2001).

Berčič (2001) tudi pravi, da bi morali na stičišču športa in turizma zaposliti ustrezne strokovne kadre s področja športa in turizma. Ustrezno izobraženi in usposobljeni kadri različnih profilov bi opravljali strokovne naloge v neposredni praksi.

2.2.1. Športni turizem v Sloveniji

Šport in turizem sta tisti dve področji, ki lahko pomembno vplivata k mednarodni uveljavitvi Slovenije in njenemu vključevanju v evropske turistične tokove. Slovenija še ne dosega tiste stopnje v razvoju turizma, ki jo dosegajo druge evropske države. Problem je predvsem neizkoriščenost obstoječih objektov oz. zmogljivosti ter nizka turistična potrošnja, ki je posledica nekakovostne turistične ponudbe. Tuji turisti so leta 1990 v Sloveniji dnevno potrošili 44 ameriških dolarjev, v Švici pa leto prej 130 ameriških dolarjev. Hotelske zmogljivosti so za zmogljivostmi Avstrije leta 1992 zaostajale za 19-krat (Berčič, 1996).

Slovenija naj bi postala dežela z jasno prepoznavnimi turističnimi območji. Ta posamezna območja, ki predstavljajo osnovo za fizično prepoznavnost Slovenijo, so: obala in kras, gore in jezera, zdravilišča, mesta, podeželje. Vsako od navedenih območij ima svoje posebnosti in za vsako je treba pripraviti ustrezno športno ponudbo (Berčič, 2001).

Slovenija naj bi bila na mednarodnem turističnem trgu prepoznavna po taki športno-turistični ponudbi, v okviru katere bodo lahko domači in tuji gosti v vsakem letnem času preživeli športno dejaven oddih. Uravnoreženo bi bilo treba poskrbeti za športno ponudbo tudi v jesenskem in pomladanskem času in ne le v času visoke zimske in poletne sezone (Berčič, 2001).

Po nekaterih podatkih je Slovenija poznana v svetu kot neomadeževana zelena dežela in je kot taka potencial za pozicioniranje kot turistična destinacija za športno aktivni turizem (Slak, 2008).

Slakova (2008) tudi ugotavlja, da je slovenski športno aktiven turist pripravljen prenočiti v manj cenovno zahtevnih prenočitvenih obratih in je pripravljen več denarja nameniti za športno aktivnost.

Berčič (2001) ugotavlja, da so mesta kot turistično območje prav tako zanimiva, zato v strategiji slovenskega turizma zavzemajo posebno mesto. Zanimivo turistično območje Slovenije je »podeželje«. Podeželje opredeljuje visoka raven gostoljubnosti,

odlična ponudba domače kulinarike, lepo podeželsko naravno okolje ter etnološke in etnografske posebnosti posameznih krajev. Številčne so kulturne prireditve z ohranjanjem običajev. Veliko kmetij ima ugodne pogoje za razvoj turizma, vendar pa bi bilo potrebno turistično ponudbo dopolniti s športnimi vsebinami. Berčič pravi, da se v ponudbo lahko vključijo izletništvo, pohodništvo, posamezne različice kolesarjenja in drugi športni programi. Zlasti kolesarjenje je v zadnjem času vse bolj priljubljeno, v tujini pa je zaznati vse večje povpraševanje po organiziranih kolesarskih poteh. Vsa turistična območja v Sloveniji je treba razvijati skladno s sprejeto razvojno strategijo in naravovarstvenimi načeli, predvsem v povezavi različnih strok in znanosti.

Berčič nadalje pravi, da mora Slovenija postati dežela aktivnega oddiha. Neprekinjeno je treba ugotavljati in analizirati interese, mnenja in stališča domačih in tujih gostov ter njihovo motivacijsko strukturo na področju turizma in športa. Zaposeliti bi morali ustrezne strokovne kadre, predvsem specialiste na področju športa in turizma. Poskrbeti bi morali za enakomeren razvoj vseh regij in vseh za slovenski turizem pomembnih turističnih območij. Del, ki mora biti v ospredju pri uveljavljanju športnega turizma, je okoljevarstvo in skrb za okolje; le-ta bi moral biti del turističnih programov. V okviru turizma na podeželju bi morali posebno skrb nameniti turizmu na kmetijah. Med posameznimi turističnimi območji naj bi večji poudarek dali turistično-športni ponudbi v velikih mestih. Turistične, kulturne in zgodovinske znamenitosti naj bi obogatili s športnimi programi (Berčič, 2001).

Do pomembnih ugotovitev sta prišla Bednarik in Slak (2001), ki ugotavljata, da največ športno aktivnih Slovencev za počitnice ostaja na počitnicah v Sloveniji (Slak, Tufegdžič, 2001). To pomeni, da je treba širiti športno turistično ponudbo tako za tuje kot za domače goste.

Slakova (2008) ugotavlja, da se je delež slovenskih turistov, ki se po namenu potovanja uvrščajo med športno rekreativne turiste, od leta 2000, ko jih je bilo 9,1 % zvišal na 11,3 % v letu 2003. Podatki kažejo na to, da se približno 10 % Slovencev uvršča po namenu potovanja med športno rekreativne turiste, medtem ko se po namenu potovanja uvršča v kategorijo sprostitev, počitek leta 2003 64,5 % Slovencev.

2.2.2. Ekonomski vidik športnega turizma

Da se je človek lahko začel ukvarjati s športnim turizmom, je moral imeti čas in denar. V današnjem času prihaja do zmanjšanja fizičnega dela in do zvečanja nefizičnega dela človeka. Ljudje imajo več bogastva in živijo v večjem ugodju kot

njihovi predniki. Vedno več ljudi pa si lahko privošči počitnice (Standeven in De Knop, 1999).

Šport je kot turistična ponudba zelo občutljiv artikel, ki zahteva kadre z veliko tankočutnostjo do naprav in odjemalcev. Podvržen je spremembam modno muhastega tipa in zato ni zelo prilagodljiv. Glede objektov je različno drag in ima različne možnosti, da se fiksni stroški razporedijo na večje ali manjše število let in odjemalcev. Ne moremo reči, da je ponudba redno (ne na daljši rok ne na vse letne čase) manjša ob povpraševanja. Z ekonomskega vidika je idealno, če je možno kombinirati ponudbo tako, da so isti turistični objekti polni v različni delih leta oz. sezone (Mulej in Jurše, 1996).

Mulej in Jurše (1996) ugotavljata, da so posebnosti športa kot turistične ponudbe naslednje:

- ponudba za prosti čas;
- odjemalcem sprejemljiva, kadar jih privlači čustveno, ne le racionalno;
- izvedljiva, kadar obstajajo vremenski pogoji in športni objekti;
- dejavnost, o kateri odjemalci sami odločajo, ali imajo zanjo dovolj znanja, časa, denarja, zdravstvenih sposobnosti in volje;
- možna na zelo različnih kakovostnih ravneh;
- je storitev, ki se je ne da prodajati na zalogo, ima pa fiksne stroške v obliki naložb v objekte in njihovo vzdrževanje, da lahko obratujejo.

Šport in turizem (in njuna povezanost) ustvarjata nova tržišča, obenem pa spodbujata razvoj športne industrije in posledično tudi razvoj raznovrstne športne opreme. Obstaja močan ekonomski interes za sinergijsko povezovanje področij. Veliki športni dogodki, tako tekmovanja kot prireditve, so zelo pomembni za razvoj turizma, saj tovrstni dogodki privabljajo številne turiste in spodbujajo razvoj turizma (Berčič, 2003).

Šport in turizem prispevata pomemben delež v globalni ekonomiji. Šport ima v turizmu naraščajočo vlogo v več državah. Makroekonomski kazalci kažejo nadaljnjo rast in širjenje športno turističnega trga. Mnogi turistični ponudniki se ne zavedajo njihovih neizkoriščenih turističnih potencialov (Standeven in De Knop, 1999).

Klančnik (1998) ugotavlja, da se izletništvo izvaja tudi v krajših časovnih obdobjih (brez prenočitve), pri tem pa so učinki na turistično dejavnost manjši. Po izračunih je največji strošek obiskovalca prenočitev. Nosilci trženja športno turistične ponudbe v manjših turističnih krajih so kar hoteli oz. namestitveni objekti. Vse bolj pa se pojavljajo specializirane agencije za razvoj in trženje športnih dejavnosti (Bovec ima npr. že devet rafting klubov).

Slakova (2008) ugotavlja, da je povprečna potrošnja Slovencev na športno aktivnih počitnicah med leti 2000 in 2004 znašala 30,39 EUR na dan in so bile športno aktivne počitnice le nekoliko dražje od povprečja skupne dnevne potrošnje izdatka turista na običajnem oddihu. Prav tako ugotavlja, da je dnevna potrošnja Nemcev na športno aktivnih počitnicah 79 EUR, na običajnem oddihu pa 72 EUR. Na običajnih počitnicah največ potrošijo Francozi (105 EUR na dan), na športno aktivnih počitnicah pa manj, in sicer 97 EUR na dan. Splošne ugotovitve Slakove so, da so športno aktivne počitnice nekoliko dražje od počitnic, kjer prevladuje oddih, vendar ne kažejo smiselno višjih vrednosti.

2.2.3. Definicija športa, turista, športnega turizma

Šport

Svet športa Evrope (1992, v Standeven in De Knop, 1999) je definiral šport kot vse vrste fizične aktivnosti, ki imajo skozi organizirano ali neorganizirano vadbo za posledico izboljšanje fizičnih in psihičnih sposobnosti, oblikovanje socialnih vezi ali doseganje rezultatov na tekmovanjih različnih kakovostnih nivojev.

Turist

V skladu z definicijo Svetovne turistične agencije je turist oseba, ki potuje vsaj 50 milj, kar je približno 80 km od kraja stalnega prebivališča (Turizem, 2008).

Športni turizem

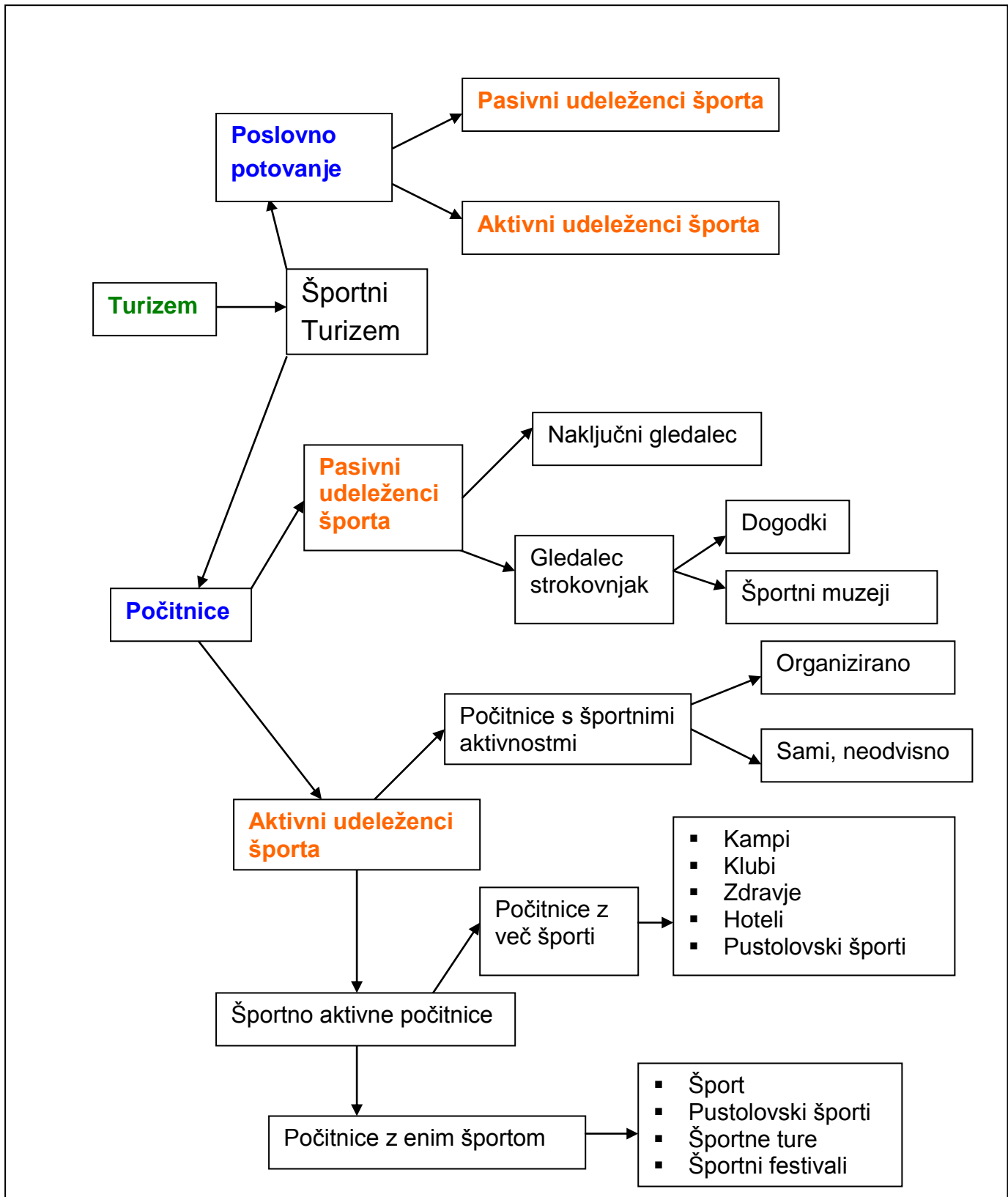
Standeven in De Knop (1999) sta definirala športni turizem kot vse načine aktivnega in pasivnega udeleževanja organiziranega in neorganiziranega ukvarjanja s športom, s poslovnim oz. komercialnim in z nekomercialnim razlogom, ki vključuje potovanje stran od doma.

2.2.4. Oblike športnega turizma in klasifikacija športov

Sila (1998) ugotavlja, da je velika rast turizma pripeljala do pojava masovnega turizma, to pa pomeni celovitost odnosov in pojavov, ki izvirajo iz sodelovanja velike množice ljudi. Pojavlja se tako na strani povpraševanja kot tudi na strani ponudbe. Kot protitež masovnemu turizmu se pojavlja pojem alternativni turizem, ki nekako označuje vse oblike turizma, ki se razlikujejo od masovnega turizma. Nekateri avtorji ga uporabljajo tudi kot sinonim za ekološki turizem, ki je za nekatere avtorje isto kot mehki turizem. Nasproti mehkem turizmu pa je trdi turizem. Šport vnaša v turizem tako elemente mehkega, alternativnega kot elemente masovnega turizma.

V zadnjih letih v Sloveniji postaja najbolj priljubljen šport pohodništvo, prav tako pa postaja eden pomembnejših turističnih proizvodov, na kar kaže tudi povpraševanje gostov. Drugi strateško pomemben šport, ki bogati turistično ponudbo v Sloveniji, postaja kolesarjenje. Za področje kolesarjenja je bila izdelana Strategija razvoja turističnega proizvoda kolesarjenje v Sloveniji (2005). V športno turistični ponudbi Slovenije se vse bolj pojavlja tudi golf, in mnogi turistični delavci govorijo o golfskem turizmu. Ena od razvijajočih ponudb je v wellness turizmu, ki v okviru zdraviliškega turizma predstavlja pomembno celovito turistično ponudbo. Wellness programi so v bistvu programi za dobro telesno in duševno počutje celotne družine, ki temeljijo na pravilni in uravnoteženi prehrani, gibanju, oddihu in negi telesa. Ena od pomembnih sestavin teh programov so športne aktivnosti (Berčič, 2008).

Slika 3: Oblike športnega turizma

Vir: (Standeven in De Knop, 1999)

Na Sliki 3 vidimo, da so športni turisti v odnosu do športa lahko pasivni ali aktivni. S športom se lahko ukvarjajo na počitnicah ali na poslovnem potovanju. Pri aktivnih udeležencih športa na počitnicah je lahko šport glavna aktivnost (športno aktivne počitnice) ali slučajna aktivnost (počitnice s športnimi aktivnostmi). Pasivni udeleženci športa na počitnicah pa so lahko poznavalci športa ali le naključni gledalci.

V centru za promocijo turizma Slovenije so mnenja, da športno turistično ponudbo preprosto delimo v tri skupine: zeleni, modri in beli športi. Zeleni športi so športi, ki se odvijajo v naravi: pohodništvo, konjeništvo, golf, taborjenje, lokostrelstvo, kolesarjenje itd. Modri športi so športi, ki se odvijajo v/na vodi: plavanje, veslanje, rafting, kajakaštvo in vožnja s kanujem, potapljanje, soteskanje, kolesarjenje itd. Beli športi pa se odvijajo pozimi: smučanje (na vse načine), sankanje, drsanje itd. Dodatni športi pri športnem turizmu so še: jadrarno padalstvo, padalstvo ter tako imenovani ekstremni športi: plezanje po slapovih, alpinizem, maratonske kombinacije več napornih panog itd. (Klančnik, 1998).

Ena najmočnejših zimsko športnih industrij oz. panog je alpsko smučanje, posebej zato, ker je prisotno na zelo različnih nivojih – v smučarski šoli, na smučarskem tečaju, v smučarskem klubu ali zasebno. Zadnje čase se je smučarski model ponudbe prenesel na številna druga področja športa. Organizatorji počitnic in zasebne športne šole danes nudijo počitniške tečaje v jadrarnju, jadrarnem padalstvu, jahanju, golfu, potapljanju, kolesarjenju, gorništvu, deskanju na valovih itd. (Stevanden in De Knop, 1999).

Pohodništvo se razlikuje od sprehajanja po tem, da se pohodništvo izvaja predvsem v naravi, medtem ko se sprehajajo lahko kjer koli. Za pohodništvo oz. pešačenje se šteje najmanj dve miljii prehojene poti. Skupaj s plavanjem je pohodništvo oz. sprehajanje najpopularnejša oblika športnega turizma. V Evropi so najpopularnejši športi kolesarjenje, športi na plaži in sprehajanje oz. pohodništvo (Stevanden in De Knop, 1999).

Slakova (2008) v svojem delu ugotavlja, da razvoj športnega turizma ne zajema samo turistov, ki so na počitnicah športno aktivni, pač pa je športni turizem tudi ogled športnih prireditev, kot je tudi potovanje, ki je povezano s profesionalnim ukvarjanjem s športom in tudi ogled znamenitosti, ki so povezane s športnimi dogodki.

V teoriji in praksi se nenehno kaže potreba po ugotavljanju razvojnih trendov, ki povezujejo športno rekreacijo in turizem. Kaj turist hoče in kaj želi, je temeljno vprašanje in na osnovi odgovora je potrebno oblikovati ustrezno turistično ponudbo. Analiza trga mora biti stalen proces (Berčič, 2001).

Raznolikost športnih programov (v pokritih objektih in na prostem) pomembno prispeva k privlačni športno turistični ponudbi. Na področju športa se rojevajo nove športne discipline, to pa ugodno vpliva na razvoj športnega turizma. Prav tako tudi turizem proizvaja nove športe. V zadnjih letih se je obogatila skupina športov, ki jo ponujajo turistična središča. Zdravje se kot dobrina in vrednota vse bolj vključuje v sodobni turizem in ta je vedno bolj orientiran v smeri wellness proizvodov (Berčič, 2003).

Slika 4: Klasifikacija športnega turizma

		Turistična izkušnja				
		Naravni		Umeten		
		Obalni	Pokrajinski	Zgodovinski	Kulturno-zabavni	
Športna izkušnja	Okoliški	Naraven	Deskanje na vodi, ribolov, jadranje, potapljanje, plavanje.	Hoja, kolesarjenje, smučanje, veslanje, tek, jahanje skok s padalom, jamarstvo, rafting, plezanje, soteskanje.	Izleti v zgodovinska mesta.	Drsanje, rolanje, rolkanje, joga.
		Umeten	Smučanje na vodi, jadranje nad vodo.	Akrobatsko jahanje, smučarski skoki, sankanje, bob.	Športni muzeji, dvorane slave, zgodovinski športni objekti.	Atletika, gimnastika, fitnes, skok z elastiko, plezanje po umetni steni.
	Odnosen	Bojni			Viteški Turnirji.	Judo, karate, boks, vresling, sahlianie
		Tekmovalen	Odbojka na mivki, balinanje.	Tradicionalne igre, cestni keglji (Irska), cestni hokej ...	Tenis.	Nogomet, tenis, košarka, badminton, hokej na ledu, squash, namizni tenis, golf, rokomet, odbojka.

Vir: (Standeven in De Knop, 1999)

Na Sliki 4 vidimo, kako sta Standeven in De Knop (1999) razvrstila športe v športnem turizmu v šestnajst skupin. Glavna kriterija delitve sta narava športne izkušnje, ki je lahko okoliška ali medosebna, in narava turistične izkušnje, ki je lahko naravna ali umetna.

3. Cilji diplomske naloge

Namen diplomske naloge je analizirati stanje športnega turizma in turizma na področju Škofje Loke. Na eni strani je cilj diplomske naloge ugotoviti, kakšna je obstoječa ponudba področju športnega turizma. Na drugi strani je cilj diplomske naloge ugotoviti, kakšno mnenje imajo ponudniki o turizmu in športnem turizmu na področju občine Škofja Loka.

Opomba: Ponudniki prenočišč ter ponudniki turističnih in športno turističnih storitev so v nadaljevanju »ponudniki«.

Cilji diplomske naloge so:

- 1.** Analizirati turistično dejavnost v občini Škofja Loka in okolici. Ugotoviti število gostov oziroma turistov, ki prihajajo v mesto, za koliko časa pridejo, ali so to domači ali tuji gosti. Ugotoviti, v kakšni meri so ponudniki zadovoljni s turistično ponudbo kraja.
- 2.** Analizirati športno turistično ponudbo kraja in bližnje okolice.
- 3.** Ugotoviti, v kakšni meri so ponudniki zadovoljni s športno turistično ponudbo kraja. Ugotoviti, katere športne aktivnosti se zdijo ponudnikom najbolj primerne za športno turistično ponudbo kraja in katere športne aktivnosti bi bilo tudi dobro ponuditi turistom, ki pridejo v kraj.
- 4.** Analizirati stanje športnih objektov in prenočitvenih kapacitet. Ugotoviti, katera investicija na področju športne infrastrukture in prenočitvenih kapacitet bi bila po mnenju ponudnikov nujna za razvoj turizma in za razvoj športnega turizma.
- 5.** Ugotoviti možnosti športno turističnega razvoja kraja.

4. Hipoteze

Hipoteze diplomske naloge so:

H1: Ponudnikom se zdi, da se turistična dejavnost kraja izboljšuje.

H2: V športno turistični ponudbi kraja ni ponudbe izposoje koles in vodenega ogleda kraških jam v bližnji okolici.

H31: Največ ponudnikom se zdi, da sta najbolj primerni športni aktivnosti za športno turistično ponudbo kolesarjenje v poletni sezoni in smučanje v zimski sezoni.

H32: Ponudniki ugotavljajo, da je športno turistična ponudba kraja slaba.

H4: Največ ponudnikov je mnenja, da bi bila izgradnja hotela kot dodatne prenočitvene kapacitete in izgradnja bazena kot dodatnega športnega objekta nujna investicija kraja za razvoj turizma in športnega turizma v kraju.

H5: Kraj ima naravno geografske značilnosti in objekte za razvoj športno plezalnega turizma.

5. Metode dela

5.1. Vzorec merjencev

Merjenci so bili vse tiste enote v populaciji Občine Škofja Loka, ki ponujajo prenočišče oz. prenočitvene kapacitete, in ponudniki turističnih in športno turističnih storitev, ki imajo stik z gosti oz. s turisti, ki pridejo v Škofjo Loko. Te enote v populaciji imajo največ stika s turisti in kot take tudi največ informacij o njih. Izbran vzorec je bil številčno zelo majhen in je štel 37 enot, tako da je posploševanje dobljenih ugotovitev omejeno.

5.2. Vzorec spremenljivk

Število gostov, število nočitev, domači, tuji gosti, vrsta ponudnika, vrsta prenočišča, športne aktivnosti, raven turistične in športno turistične ponudbe, turistična in športno turistična ponudba, trend turistične in športno turistične dejavnosti, športna infrastruktura, prenočitvene kapacitete, turistično povpraševanje.

5.3. Metode zbiranja podatkov

Metoda zbiranja podatkov je bila anketa, analiza že zbranih podatkov (Lokalna turistična organizacija, Turistično društvo Škofja Loka), neformalni razgovori. Anketne vprašalnike sem v februarju 2009 anketirancem izročil osebno, nekaterim anketirancem po predhodni najavi po telefonu. Večina anket je bila izpolnjena pisno, nekatere anketirance pa sem zaradi nedosegljivosti v času anketiranja kasneje anketiral telefonsko. Pri anketiranju ni prišlo do kakšnih posebnih zapletov.

5.4. Metode obdelave podatkov

Metoda obdelave podatkov je statistična obdelava podatkov v programu SPSS 11.0 in EXCEL.

6. Značilnosti mesta Škofje Loke in njene okolice

6.1. Zgodovinski oris kraja Škofja Loka

Mesto se je prvotno imenovalo Loka, pomenilo pa je ravnico ob reki, kjer so si prvi prebivalci postavili bivališča. Druga imena za kraj so bila še: Lonca (973), Loka (1074), Lack (1192). Leta 973 je mesto rimsko-nemški cesar Oton II. kot posest podaril freisinškemu škofu in od takrat se mesto imenuje Škofja Loka. V Valvasorjevi knjigi Slava Vojvodine Kranjske pa je mesto omenjeno kot Locopolis. Ozemlje nekdanjega Loškega gospostva, ki je obsegalo poleg Škofje Loke še Poljansko, Selško dolino, Škofjeloško pogorje del Polhograjskega hribovja, obrobje Jelovice in Spodnjih bohinjskih gora ter Sorško polje. Bilo je redko poseljeno že pred prvimi pisnimi viri, nekako vsaj od prve kamene dobe (2000 let pred Kristusom). Ozemlje je bilo privlačno za naselitev predvsem zaradi prehoda iz Ljubljanske kotline v Posočje (Stele, 1995).

V obdobju velikega preseljevanja ljudstev (6. st.) se je tu naselil slovenski človek. Škofjeloško ozemlje je doživelo korenite spremembe v drugi polovici 10. stoletja, ko je leta 995 nemški kralj Oton I. v bitki pri Augsburgu dokončno premagal Madžare, s tem pa so se prenehali njihovi vpadi na to območje. Leta 962 je obnovil rimsko-nemško cesarstvo, se kasneje oprl na cerkev, začel sam imenovati škofe in jim podarjati velike fevde, da bi mu oni pomagali voditi državo in mu bili v oporo. Prav tako je tudi cesar Oton II. leta 973 Loko (današnje Staro Loko) z obema dolinama in Sorškim poljem podaril škofu Abrahamu iz škofije v Freisingu na Bavarskem. Loško gospostvo je v tem obsegu obstajalo do leta 1803, ko je bilo razdeljeno (Stele, 1995).

Škof Abraham je dal zapisati nekatere molitve, ki so se ohranile kot Brižinski spomeniki. Upravno središče so škofje postavili na vzpetini ob sotočju Selške in Poljanske Sore. Najprej so zgradili stolpast grad na Kranclju, t. i. Zgornji stolp, v 13. stoletju pa še spodnji grad. Pod grajsko utrdbo je nastala naselbina trgovcev in obrtnikov, ki je bila leta 1248 prvič omenjena kot trg, leta 1274 pa kot mesto. Gospostvo je upravljal oskrbnik, kasneje imenovan glavar. Podložniki so plačevali rento v obliki dajatev glavarju, te dajatve pa so se v naravni obliki shranjevale v kašči. Naselbina pod grajsko utrdbo je v 14. stoletju dobivala podobo na dveh terasah. Zgornja terasa je predstavljala gosposki trg – Plac, danes Mestni trg, ter spodnja terasa, kjer je bil trg za revnejše prebivalstvo Lontrg današnji Spodnji trg (Stele, 1995).

Škof Konrad III. je v srednjem veku dal zgraditi okrog mesta obzidje, katero pa je danes malo ohranjeno. Leta 1457 je v mesto vdrl Jan Vitovec, slovit vojskovodja

celjske grofinje – vdove in ga premagal, oropal in požgal. Leta 1471 so utrdbo napadli Turki in razdejali predvsem okolico mesta. Leta 1511 je mesto doživelo strahovit potres, v katerem je bilo uničenih veliko zgradb, prav tako pa tudi grad, ki pa so ga kmalu obnovili. V letu 1660 je mesto doživelo požar, v katerem je utrpel posledico predvsem Mestni in v požaru leta 1668 Spodnji trg (Stele, 1995).

Meščani so se v prvih stoletjih gospostva največ ukvarjali s kmetijstvom, kasneje pa sta vse večjo težo dobivali trgovina in obrt, predvsem zaradi ugodnih prometnih povezav. V srednjem veku so meščani ustanovljali cehe, v katerih so organizirali in uresničevali svoje gospodarske zamisli. Okoli leta 1000, ko je bilo ozemlje redko poseljeno in gospodarsko nedonosno, so škofje želeli povečati dohodek. Odločili so se za razširitev obdelovalne površine posestev z načrtno kolonizacijo. S sekanjem gozdov so pridobili prostor za nove in nove kmetije, na te kmetije pa so naselili zunanje prebivalstvo. Kmetom so odmerjali zemljiške enote – »hube«, predhodnice današnjih gruntov. Naseljevanje se je najprej začelo na Sorškem polju, kjer so naselili predvsem ljudi z Bavarske, večina kolonistov v Poljanski dolini je bila slovenskega rodu, deloma pa tudi iz okolice Vrbskega jezera na Koroškem. Vzhodno polovico ozemlja Selške doline so konec 13. stoletja naselili kolonisti slovenskega rodu, pod Ratitovcem in Sorico pa ljudje iz Innichena na Tirolskem. Sredi 14. stoletja je bila končana načrtna kolonizacija loškega gospostva in to ozemlja, ki je gospodarsko obetal največ. V 16. stoletju pa so se na območju začeli pojavljati tudi gostači, ki so se preživljali v glavnem z obrtjo. Njihovo število se je širilo in na nekaterih domačijah so stanovali tudi po trije oz. štirje. Vse večje pa so nastajale socialne razlike med meščani Škofje Loke. Veletrgovci, ki so pod seboj imeli obrtnike, so vedno bolj bogateli. (Stele, 1995).

Stele (1995) tudi pravi, da je srednjem veku število prebivalcev zaradi kolonizacije močno naraščalo, nekje do konca 16. stoletja pa se je ustalilo, saj so vse viške pobrale epidemije in vojne. Vseeno pa je že v prvem stoletju novega veka število prebivalcev močno naraslo. Z reformo Marije Terezije in Jožefa II. proti koncu 18. stoletja je bilo veliko pravic, ki so si jih lastili fevdalci nasproti podložnikom, omajanih ali odpravljenih. Uvedena je bila centralistična državna uprava. Tako je freisinška posest prešla v avstrijsko državno last. V času Napoleona (leta 1811) je bilo ozemlje poseben kanton, ki je obsegal devet občin in je sprva spadal v ljubljanski distrikt, kasneje pa pod kranjskega. Tako je ostalo vse do leta 1936, ko je ozemlje postalo samostojen politični okraj. Mesto je že leta 1862 dobilo prvo čitalnico, leta 1893 pa je Škofja Loka kot prvo slovensko mesto dobila elektriko. Po prvi svetovni vojni sta za kulturno in posvetno življenje skrbeli predvsem Katoliško prosvetno društvo in Sokolsko društvo. Prav tako je obstajalo planinsko, gasilsko, športno, lovsko in olupševalno društvo.

Že tedaj je Loka svojo prihodnost videla predvsem v turizmu in ne toliko v trgovini in obrti. Za turizem sta skrbela Tujsko prometni odsek in olepševalno društvo. Ob Poljanski Sori je bilo kopališče, v mestu sta bili dve športni igrišči, smučalo pa se je po okoliških hribih. Trgi so živeli predvsem kot sobotna in nedeljska sprehajališča. Po drugi svetovni vojni se je obseg ozemlja, ki ga je upravljala Škofja Loka, stalno spreminjal, v najdaljšem obdobju od leta 1970 do leta 1994 je meril 511 kvadratnih kilometrov (Stele, 1995). Škofja Loka je danes eno najlepših in najbolj ohranjenih srednjeveških mest (Stele, 1995).

6.2. Naravno geografske značilnosti

Občina meri 146 kvadratnih kilometrov in ima 62 naselij, ob popisu prebivalstva leta 2002 pa je štela 22.093 prebivalcev (Strategija prostorskega razvoja Občine Škofja Loka, 2008).

Po občinskih podatkih je 48 % celotne populacije vključeno v razna društva in klube oz. deluje tako ali drugače na športnem področju. Mladi, vključeni v organizirano vadbo, predstavljajo 35 % celotne populacije, 32 % populacije je starejših rekreativcev, ki so vključeni v organizirano rekreativno vadbo Športne zveze Škofja Loka (Športni objekti v Občini Škofja Loka, 2009).

Osnovna značilnost prostora je razgibanost terena in razpršenost poselitev z majhnimi naselji in samotnimi kmetijami. Upravno enoto Škofja Loka (tudi občine Žiri in Železniki) v 65 % pokriva gozd, kmetijskih površin pa je 33 % (Razvojna agencija Sora, 2002).

Škofjeloško območje zaznamujeta predvsem Škofjeloško hribovje in Selška ter Poljanska Sora, ki se pri Škofji Loki združita v Soro. Škofjeloško hribovje obsega predvsem Selško in Poljansko dolino ter hribovje med njima, Žirovsko kotlino ter Sorško polje. Škofja Loka je upravno središče regije. Regija je upravno razdeljena na štiri občine, in sicer: občina Škofja Loka, občina Železniki, občina Gorenja vas-Poljane in občina Žiri (Geografski oris, 2008).

Škofjeloško hribovje leži nad dolinama obeh Sor, pretežno med 500 in 1000 metri nadmorske višine. Višji vrhovi v hribovju so: Lubnik (1025 m), Koprivnik (1393 m), Stari vrh (1217 m) in Blegoš (1562 m). Tektonsko je to del Posavskih gub. V obdobju karbona (pred 250 milj. let) je ozemlje prekrivalo plitvo morje, kamor so se iztekale reke Osrednjih Alp. V obdobju perm (pred 220 milj. let) se je morje umaknilo in je nastala puščava, kasneje pa se je pojavilo spet morje, ki je spreminjalo višino, v plitvem morju je nastajal werfwrski škrlavec, v globokem pa školjkoviti apnenci in dolomiti (Lubnik, Križna gora). V obdobju jura (pred 175 milj. let) se je morje spet

umaknilo od severa proti jugu, v kredi (pred 80 milj. let) je ozemlje postalo kopno, v terciarju ob velikih tektonskih premikih je tu spet nastal zaliv, kamor so reke nanesele naplavine. Tako je nastal pisani škofjeloški konglomerat. Reke so površino močno razrezale, na odpornejših kamninah so nastala strmejša pobočja, neodporne kamnine pa so vode močno erodirale in uravnale površje. Od oligocena (pred 65 milj. let) dalje je Sava zasipavala kotanjo in potisnila Soro na južni rob. V ledeni dobi pred milijonom let je nastal manjši ledenik pod Ratitovcem. Nadaljevalo se je zasipavanje Sorškega polja in danes so ti prodni nanosi debeli čez 30 m (Geografski oris, 2008).

Hribovje, ki je iz apnenca, je tudi kraško preoblikovano. Obstaja škrapljasto razbrazdano površje, kraške jame (Lubniška jama in Kevdrč pod Lubnikom), kraška brezna (Marijino brezno, Migutov brezen, Glipsova jama). Ravninskega sveta je 10 % ob Sorah in največ na Sorškem polju. Podnebje je od zmerno celinskega na vzhodu, proti vlažnim vplivom na zahodu s primorske strani ter hladnejšim alpskim vplivom na severozahodu. Je precej vlažno podnebje, v okolici Škofje Loke pade cca. 1600 mm padavin letno. Temperature so nižje, predvsem po kotlinah, izjeme pa so pobočja nad njimi, kjer velikokrat pride do inverzije. Vode so v regiji zaradi padavin izdatne, zaradi nepropustnih kamnin pa je odtočni količnik voda velik (70%). Značilna so velika nihanja vodostaja in hkrati poplave leta 1925, 1926, 1952 in 1990. Sorško polje ima največjo zalogo podtalnice v Sloveniji, ki pa jo ogroža onesnaževanje. Vrsta prsti je odvisna predvsem od kamninske podlage in podnebja. Prevladujejo kislila tla pod gozdom, saj gozd porašča dve tretjini ozemlja (Geografski oris, 2008).

V bližnji okolici je tudi nekaj slapov. Ti so: Davški slapovi (Davča), Lomski slap (Železniki), Jablenovski slap (Ševlje), Ranški slapovi in Slatoški slapovi (Gornja Žetina), Maharski slapovi (Fužine) in Sovpatski slapovi (Log nad Škofjo Loko) (Vidic idr., 1994).

Ostale naravne znamenitosti območja so tudi rastišče Tise v Dolenji Žetini in najdebelejša smreka na Škofjeloškem pod Goro (Popis dediščine, 2006).

6.3. Kulturne znamenitosti

Kulturnih znamenitosti ima mesto Škofja Loka zaradi bogate zgodovine veliko. Pleško (2008) ugotavlja, da so znamenitosti mesta:

Škofjeloški grad. Grad je bil zgrajen že kmalu po prejemu loškega ozemlja, zgradili so ga freisinški škofje. V listinah leta 1202 se grad omenja kot zelo trden. Potres leta 1511 je grad skoraj v celoti porušil, kasneje ga je škof Filip dal obnoviti. Danes je v gradu Loški muzej, kjer se da ogledati zgodovinsko, etnološko in prirodoslovno bogastvo škofjeloškega ozemlja.

Kamniti ali Kapucinski most (Slika 5). Most je zgradil škof Leopold sredi 14. stol. Isti škof je, ko je prečkal most brez ograje, na konju padel s konjem vred v vodo in utonil. Most je zgrajen iz rezanega kamna v polkrožni obliki. Leta 1888 je bil most obnovljen in opremljen z železno ograjo, sredi mostu pa je postavljen kip Svetega Janeza Nepomuka. Most je star nad 600 let in je kot tak eden najstarejših mostov tovrstne gradnje v srednji Evropi. V srednjem veku so ob mostu stala Selška vrata s stražnim stolpom.

Slika 5. Kamniti ali Kapucinski most.

Vir: (Pleško, 2009)

Homanova hiša. Meščanski dvorec je sestavljen iz treh poslopij. Po potresu leta 1511 je hiša prenovljena v gotskem stilu z nekaj renesančnimi elementi.

Nunska cerkev. Cerkev leži pod škofjeloškim gradom in je z njim tudi povezana. Zgrajena je bila leta 1358, leta 1669 pa je dobila današnjo baročno podobo. V notranjosti cerkve so dragoceni nagrobniki, kamnita baročna prižnica, na fasadi pa relief križanja.

Župnijska cerkev. Cerkev je bila zgrajena leta 1471 leta na temeljih vsaj dvesto let starejše manjše cerkve. Je poznogotska dvoranska stavba. Osmerokotni podporni stebri jo delijo v tri enako visoke ladje z zvezdastim obokom. Po potresu je bil pozidan nov prezbiterij in mogočen zvonik. Po načrtih Jožeta Plečnika je bila preurejena notranjost cerkve.

Šola. O obstoju šole za dečke pričajo listine že iz leta 1271, za deklice pa so imele šolo klarise v 14. stol. Šolsko poslopje obstaja vsaj od leta 1538 v bližini cerkve sv. Jakoba.

Kašča. Je ena največjih kulturnih znamenitosti mesta. Poleg gradu je bila najpomembnejše poslopje zemljiških gospodov, saj so v njej shranjevali vse naturalne dajatve. Kaščo je upravljala škofova uradnik – kaščar.

Špitalska cerkev. Ustanovil jo je župnik Nikolaj Škofic leta 1457, da bi v njej stanovali mestni reveži in pohabljeni.

Žigonova hiša. Je stanovanjska in trgovska hiša iz 16. stol. S svojim stolpičastim pomolom arhitektonsko zaključuje glavni, širši del Mestnega trga. Danes je v stavbi mestna uprava.

Marijino znamenje. Je baročno znamenje s tremi kipi, ki so jih postavili leta 1751 v zahvalo za odvrnitev od kuge in ognja. Med drevesi pa stoji kamniti vodnjak, postavljen leta 1883.

Stari Rotovž. To je nekdanja mestna najmarkantnejša stavba iz 16. stol. Hiša je bila sedež nekdanjih mestnih veljakov oz. predstavnikov javnega življenja, z mestnim sodnikom na čelu.

Staro župnišče. Združeno je bilo iz dveh hiš, prezidanih med leti 1740 in 1760. Veža je križno obokana, vhodni portal je sestavljen iz kamnov, stopnišče pa je obdano z baročno kovano mrežo.

6.4. Gospodarske značilnosti širšega območja

Škofjeloško območje, Upravna Enota Škofja Loka (občine Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri)

Na območju upravne enote je leta 2005 delovalo 703 gospodarskih družb, te so zaposlovale 10.059 ljudi, od tega v Škofji Loki približno 61 % vseh zaposlenih. Samostojnih podjetnikov na 100 prebivalcev je bilo 28,13, kar je podobno gorenjskemu in državnemu povprečju. Število gospodarskih družb je na 1000 prebivalcev 17,09, kar je približno za 2 nižje od Gorenjske in približno za 4 nižje od državnega povprečja. Po podatkih statističnega urada RS so povprečne mesečne bruto plače na zaposlenega na območju 31. 5. 2005 zaostajale za slovenskim in gorenjskim povprečjem (v Občini Škofja Loka 92 % povprečne slovenske in 94,6 % povprečne gorenjske plače) (Razvojna agencija Sora, 2006).

V zadnjih letih širše škofjeloško območje gospodarsko izboljšuje rezultate, niža pa se tudi brezposelnost, ki je znašala januarja 2002 4,8 %. Nizka brezposelnost je posledica tudi visoke delovne intenzivnosti podjetij in nizkih plač zaposlenih. Industrija ima v gospodarstvu območja velik pomen, nudi 63,4 % delovnih mest, 35,4 % delovnih mest storitvene dejavnosti, 0,74 % pa kmetijstvo. Delež zaposlenih v kmetijstvu zajema le zaposlene v kmetijskih podjetjih. Čisti dobiček in dodana vrednost na zaposlenega sta pod slovenskim povprečjem, čisti dobiček na zaposlenega pa pod gorenjskim povprečjem (Razvojna agencija Sora, 2002).

6.5. Gospodarske značilnosti Občine Škofja Loka

Prevladujoča gospodarska panoga je v občini še vedno industrija, delež zaposlenih v sekundarnih dejavnostih pa se kljub vsemu znižuje. Industrija je zgoščena v bližini železniške postaje, kjer se je po drugi svetovni vojni ustvarila industrijska cona. V občini so v veliki meri zastopane storitvene dejavnosti (terciarne in kvartarne), ki skupaj presegajo 52 %. Pri terciarnih dejavnostih je najbolj zastopana trgovina (13 %), med kvartarnimi dejavnostmi pa so enakomerno zastopane tako izobraževanje (7 %) kot tudi zdravstvo in socialno varstvo (7 %) ter nepremičnine, najem in poslovne storitve (6 %). Kmetijstvo je vse manj pomembno, nekdanja pomembnost se kaže v obliki poselitve in drugih značilnostih naselij. Prevladuje zaposlenost v sekundarnih dejavnostih (46 %), terciarni sektor (21 %) in primarni sektor (2 %). Dve tretjini vseh delovnih mest se nahaja v občini. Območje občine Škofja Loka je območje z visokim deležem dnevnih migrantov, teh je 63 % vsega delovno aktivnega prebivalstva. Za mesto je značilna dvojna migracija. Veliko število ljudi se vozi na delo v mesto, medtem ko veliko število Škofjeločanov hodi na delo izven občine (Strategija prostorskega razvoja Občine Škofja Loka, 2008).

7. Analiza trenutnega stanja turistične in športno turistične dejavnosti v Škofji Loki in okolici

7.1. Turizem

7.1.1. Turizem na območju v preteklosti

Razvoj turizma v Škofji Loki se je pričel vzporedno z razvojem turizma v Evropi, ko so Ločani v začetku 1873. leta ustanovili 24-člansko družbo, ki se je imenovala: »Škofjeloška kopališka družba«. Kopališka družba je v naselju Vincarje na travniku zgradila kopališče s toplo vodo in paviljon, v katerem je igrala godba. V bližini so uredili sprehajališče s klopmi in mizami. Kopališču so rekli »toplice«, prav tako kot tudi drugima dvema, ki sta nastali ob Selščici. 1895. leta je bilo ustanovljeno Olepševalno društvo z namenom, da skrbijo za obnovo poti in olepšavo mesta. Razlog, da so turisti ostajali v mestu, pa so bile tudi dobre gostilne, ki so tekmovalle z dobro hrano in pijačo, solidno postrežbo in čistočo. To je bil eden od razlogov, zakaj so gosti ostajali v Škofji Loki dlje časa. Drug razlog, od katerega so imele korist tako gostilne kot mesto, so bili znani škofjeloški tržni sejmi, na katerih se je prodajala suha roba, lončena posoda, žito na vreče, koštruni s Hrvaške ter domača goveja živina. Mesto je že pred prvo svetovno vojno imelo hotel z velikim senčnim vrtom, imenovanim Štemarje, obiskovalci pa so bili predvsem iz Italije, Francije, Švice, Gradca, Pulja in Zagreba. V tem času je bil turizem v Škofji Loki dobro razvit, mesto pa je bilo turistični center. Sledili so slabši časi za turizem na tem območju. Ustanovljeno Turistično društvo Škofja Loka (1952. leta) je začelo turizem ponovno oživljati. Turistično renesanso je mesto doživelo v sedemdesetih letih s praznovanjem tisočletnice mesta (1973. leta). Zgrajen je bil nov moderen hotel, žičnica na Starem vrhu, trim steza, zimski bazen, razvijati se je začel kmečki turizem, v mestu je bila velika prireditev: Izseljeniški piknik na Loškem gradu (Žužek, v Pleško, 2008).

Pleško (2008) ugotavlja, da je od druge svetovne vojne do leta 1966 turizem v Škofji Loki miroval. V letu 1952 je začel turizem spet dobivati podobo z ustanovitvijo Turističnega društva Škofja Loka. V začetku delovanja je priredilo uspešno »Beneško noč«, odprlo turistično pisarno s stalnim uslužbencem, obnovilo turistične poti in sprehajališča s klopmi ter postavilo zahteve za turistični razvoj mesta. Tedaj je bil postavljen tobogan na kopališču, ki je bil novost daleč naokrog in je prinašal kopalcem veliko veselja. Za najmlajše so organizirali dirke s skiroji na Lontrgu, udeleženci dirke pa so od članov društva dobili čokolado. Po letu 1955 je delovanje društva nekoliko upadlo, med večje akcije sodi gradnja novega kopališča v Puštalu, kjer je bila v načrtu gradnja turistično-rekreacijskega centra, ki pa ni v celoti uspel. Društvo je izdalo prvi prospekt Škofja Loka – Jugoslavija. Leta 1963 so bile uspešne

uprizoritve »Visoške kronike«, folklorni večeri in »Cvetje v jeseni«, kar je privabilo množice ljudi na Loški grad. 1967. leta je bil izdan prvi barvni prospekt »Škofja Loka s Selško in Poljansko dolino« ter zemljevid »Škofjeloško ozemlje in soseščina«.

Leta 1995 so se začeli glasbeni večeri »Pod Homanovo lipo«, na katerih so nastopali domači in tuji glasbeniki, zaživel so mestni sejmi na Mestnem trgu, kot osrednja prireditev ob občinskem prazniku se je pričela tudi srednjeveška prireditev »Venerina pot«. Leta 2000 je bil ustanovljen »Zavod za pospeševanje turizma Blegoš«. Leta 2002 je turistično društvo praznovalo 50-letnico delovanja in ob tej priložnosti je izdalo kvalitetni turistični vodnik, 7-minutni film o turistični ponudbi občine, založilo nove razglednice in barvni učni list za šolske skupine (Pleško, 2008).

7.1.2. Podatki na področju turizma v občini Škofja Loka

Razvojna agencija Sora (2006) po podatkih lokalne turistične organizacije Blegoš (v nadaljevanju LTO) ugotavlja, da med gosti na loškem območju prevladujejo enodnevni gosti, ki si pridejo ogledat tisočletno Loko, muzeje in druge znamenitosti, nekateri pa se udeležujejo kreativnih delavnic. Veliko je tudi rekreativnih športnikov (pohodnikov, smučarjev, kolesarjev) in obiskovalcev različnih prireditev. Ocenjuje se, da je skupno število vseh obiskovalcev v UE Škofja Loka (združuje vse štiri občine) v letu 2004 447.000. Po podatkih LTO je v letu 2005 skupno število ležišč v UE Škofja Loka znašalo 813, od tega imajo v lasti turistične kmetije 164 ležišč, gostišča in penzioni 116 ležišč, apartmaji 57 postelj, kočje 200 ležišč, hoteli 113 ležišč, dijaški dom 163 ležišč. V poletni sezoni je povpraševanje po namestitvenih kapacitetah veliko večje od ponudbe ležišč, še posebej od marca 2005, ko je bil zaprt mestni hotel. Dobro je, da se na novo odpirajo turistične kmetije z nastanitveno dejavnostjo, za kmetije odprtih vrat pa se odločajo tudi kmetije, ki ležijo na višjih nadmorskih višinah.

Število nočitev v vseh štirih občinah naj bi ob leta 2003 do leta 2007 padlo z 14.478 na 7.613, od tega v občini Škofja Loka z 11.762 leta 2003 na 4.789 leta 2007. Vendar pa je po ocenah LTO število nočitev npr. za leto 2004 61.749. Ugotavljajo, da so velika razhajanja med statističnimi podatki in ocenami. Zanimiva je primerjava podatkov nočitev v občini Škofja Loka, kjer je število nočitev padlo skoraj za polovico, v občini Železnikih pa število nočitev narašča: z 452 leta 2003 na 1104 leta 2007 (Turistična statistika za Škofjeloško območje 2007, 2007).

Po podatkih LTO Blegoš število obiskov muzejev na Loškem narašča: z 47.339 leta 2002 na 63.574 leta 2007. Število obiskov v Loškem muzeju kot osrednjem muzeju je naraslo z 38.134 na 50.300. Pozitiven je podatek, da se je število organiziranih vodenj z 4.168 leta 2002 povzpelo na 21.430 v letu 2007, prav tako se je močno

povzpelo število obiskovalcev kreativnih delavnic, in sicer z 2.145 leta 2002 na 7.724 leta 2007. Število obiskovalcev odmevnejših prireditev se je prav tako povzpelo z 41.900 leta 2002 na 99.499 leta 2007 (Turistična statistika za Škofjeloško območje 2007, 2007).

Po ocenah LTO število nočitev na loškem območju iz leta v leto narašča, čeprav statistika kaže drugače. Prav tako po ocenah iz leta v leto narašča število obiskovalcev organiziranih vodenj, individualnih ogledov in prireditev. Prireditve v decembru, silvestrovanje na prostem in druge prireditve so verjetno razlog za povečevanje števila obiskovalcev prireditev (Turistična statistika za Škofjeloško območje 2007, 2007).

Razvojna agencija Sora (2002) v območnem razvojnem programu 2002–2006 ugotavlja, da je povprečna dolžina bivanja vseh gostov v obdobju 1995–2000 z 2,15 dni podaljšala na 2,72 dni, vendar povprečna dolžina še vedno ni dosegala gorenjskega in slovenskega povprečja.

Po podatkih Statističnega urada republike Slovenije je število nočitev tujih gostov v letu 2007 znašalo 810, domačih gostov pa 165. Zanimivi so podatki o nočitvah tujih in domačih turistov pred zaprtjem hotela. Leta 2003 je v Škofji Loki prespalo 9.343 tujih in 1.303 domačih gostov, leta 2004 7.164 tujih in 1.101 domači gost, potem pa je leta 2005 število gostov ob zaprtju hotela upadlo na 658 tujih in 218 domačih, trend se je nadaljeval tudi leta 2006, ko je v Škofji Loki prespalo 462 tujih in 106 domačih gostov (Prihodi in prenočitve turistov po občinah, državah in vrstah nastanitvenih objektov, Slovenija, letno, 2009).

7.1.3. Prenositvene kapacitete

Tabela 1. Število ležišč v Občini Škofja loka in bližnji okolici.

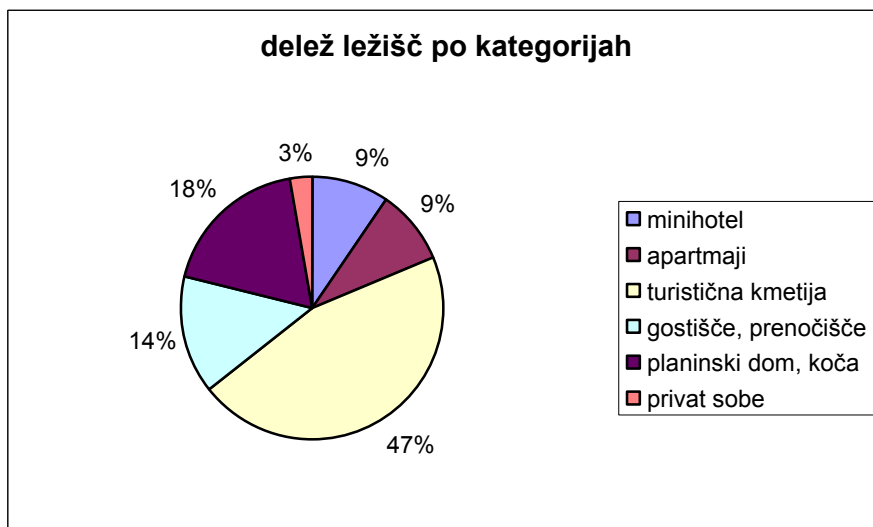
kategorija:	število ležišč	delež
mini hotel	40	9,434%
apartmaji	39	9,1981%
turistična kmetija	194	45,755%
gostišče, prenočišče	61	14,387%
planinski dom, kočja	78	18,396%
zasebne sobe	12	2,8302%
skupaj	424	100%

Vir: (lastna obdelava)

V Tabeli 1 vidimo oceno števila ležišč v Občini Škofja Loka z bližnjo okolico.

Na Sliki 6 vidimo delež ležišč po kategorijah. Graf kaže na to, da je skoraj polovica ležišč v kategoriji turistična kmetija (47 %), sledijo kategorija planinski dom, kočica (18 %), gostišče, prenočišče (14 %), po 9 % imata kategoriji apartmaji in mini hotel, kategorija zasebne sobe pa 3 %.

Slika 6. Delež ležišč po kategorijah.

Vir: (lastna obdelava)

7.2. Športni turizem

7.2.1. Podatki na področju športnega turizma v občini Škofja Loka

Po podatkih LTO (Lokalne Turistične Organizacije Blegoš) se število kolesarjev na loški kolesarski poti povečuje, pri čemer je bilo na primer leta 2003 v knjigo vpisanih 2359 kolesarjev, leta 2006 pa je bilo v knjigo vpisanih 2.134 kolesarjev. Pri tem ugotavljajo, da se večina kolesarjev v knjigo sploh ne vpisuje. Zanimive so primerjave statističnih podatkov in ocen LTO. LTO ugotavlja, da je dejansko število kolesarjev na Loški kolesarski poti skoraj enkrat višje od števila vpisanih kolesarjev v knjigo, na primer leta 2005 je bilo število vpisanih kolesarjev 2.198, ocena pa je, da je bilo število kolesarjev okoli 5.000. Pri pohodništvu so podatki sledeči: število pohodnikov se giblje med 84.684 in 149.150 pohodnikov med leti 2003 in 2006, pri čemer število pohodnikov v letu 2006 znaša 85.913. Pri tem so upoštevani okvirni podatki oskrbnikov koč za širše škofjeloško območje. Po ocenah LTO je število pohodnikov na loškem območju nekoliko višje od posredovanega števila. Število smučarjev na širšem škofjeloškem območju se po podatkih LTO giblje med 50.200 (leta 2006) in

92.134 (leta 2004), pri tem pa na število smučarjev na smučiščih verjetno vplivajo vremenske razmere in predvsem debelina snežne odeje na smučiščih. Prav tako so ocene LTO, da je dejansko število smučarjev na loškem območju nekoliko večje od posredovanega števila obiskovalcev (Turistična statistika za Škofjeloško območje 2007, 2007).

7.2.2. Ponudniki športno turističnih storitev (ponudba)

Osnovna ponudnika turističnih in športno turističnih storitev sta Lokalna turistična organizacija Blegoš (v nadaljevanju LTO) in Turistično društvo Škofja Loka, ki posredujeta informacije predvsem turistom. Ostali športno turistični ponudniki so še STC Stari vrh, fitnes studio Be Fit, športna dvorana Poden, športni park Trata, Tenis Trobec, trgovina in servis Velo šport, Park adrenalina Storž, Plezalni center Bricalp. Tudi več nastanitvenih objektov nudi informacije o pohodništvu, kolesarjenju, smučanju, nekateri objekti imajo v dodatni ponudbi tudi manjši bazen, savno, rekreacijsko sobo, balinišče itd.

LTO Blegoš ponuja obiskovalcem informacije o nastanitvi, znamenitostih mesta, kulinariki, ogledih in izletih, domači in umetnostni obrti, prireditvah in informacije o športu in prostem času. LTO predvsem posreduje informacije. Na tem področju ponujajo informacije o zimskih športih (smučanje, sankanje, drsanje, smučarski skoki), vodnih športih (plavanje, ribolov, kajak in kanu), poletnih športih (kolesarjenje, tenis, pohodništvo in jadralno padalstvo) in dvoranskih športih (plezanje, squash, balinanje in kegljanje, fitnes in aerobika). LTO ima internetno stran v petih jezikih z vsemi potrebnimi informacijami.

Turistično društvo Škofja Loka ponuja turistom informacije o znamenitostih mesta, zgodovini mesta, nastanitvi, vodenih ogledih, izletih, kolesarskih izletih, Loški učni poti, prav tako posredujejo informacije o nekaterih športnih trgovinah, smučarskih centrih, športni dvorani Poden, fitnes centrih, tenisu, športnem parku Trata. Poleg tega pa tudi upravlja Turistično informacijski center za loško območje (v nadaljevanju TIC), ki je v samem centru Škofje Loke ob zelo frekventni točki. V TIC ponujajo tudi zemljevide, informacije o nastanitvah in vse pomembne informacije, ki pridejo prav gostu oz. turistu, ki pride v Škofjo Loko. Turistično društvo ima na Mestnem trgu tudi prodajalno s spominki mesta Škofje Loke.

Smučarsko turistični center Stari vrh (v nadaljevanju STC Stari vrh) nudi gostom in turistom smuko na smučišču z novo moderno štirisedežnico in urejeno nočno smuko. Tudi STC Stari vrh nudi gostom informacije o prenočiščih, gostinski ponudbi, na področju športnega turizma pa ponujajo organizacijo smučarskih tekem s pomočjo smučarskega kluba Alpetour in smučarskega kluba Poljane, organizirajo smučarski

tečaj, v dodatni ponudbi pa imajo sankanje na sankališču Mišouh, bazen s savno v Železnikih. Na samem smučišču v poletnem času pa po predhodni najavi ponujajo smučarske skoke v vodo.

Športna dvorana Poden je v upravljanju Zavoda za šport oz. Športne zveze Škofja Loka, ki upravlja z veliko dvorano Poden. Gostom nudijo poleg velike športne dvorane še štiri teniška igrišča, fitnes, aerobiko, v poletnih mesecih pa tudi odbojko na mivki. Športna zveza ima v upravljanju tudi manjši bazen, ki je bil prenovljen leta 2008 in je primeren za izvajanje raznovrstnih tečajev, bazen pa je odprt tudi za zunanje obiskovalce.

Sankališče Mišouh, ki se nahaja nekaj kilometrov izven Škofje Loke v smeri Železnikov, nudi gostom v zimskih zasneženih mesecih dnevno in nočno sankanje, vendar pa je v zadnjih letih velikokrat zaradi pomanjkanja snega zaprto.

Fitnes studio Be fit, ki se nahaja v bližini samega mesta Škofja Loka, nudi gostom fitnes studio, savno, solarij, raznovrstne masaže, jacuzzi; skupaj z Mini hotelom pa še teniška in squash igrišča ter manjši letni bazen.

Športni park Trata nudi gostom štiri teniška igrišča in pokrito 8-stezno klubsko balinišče.

Tenis Trobec ponuja gostom dve teniški igrišči in v poletnem času odbojko na mivki.

Trgovina in servis Velo šport ima v dodatni ponudbi za področje športnega turizma izposojlo koles.

V fazi dokončnega oblikovanja sta **Park adrenalina Storž** in **Plezalni center Bricalp**. Park Storž ponuja oz. bo ponujal gostom ob ostali ponudbi adrenalinski park, kolesarjenje, plezanje, pohodništvo in soteskanje. Zgrajeni Plezalni center Bricalp pa ponuja gostom plezanje na veliki in mali plezalni steni v prvem pravem plezalnem centru v Sloveniji. Center je odprtega tipa, to pomeni, da lahko pride plezat kdor koli in spada med največje tovrstne plezalne objekte pri nas.

Društvo za razvoj podzemlja ponuja gostom voden ogled kraških jam Marijinega brezna in Kevdrca na Lubniku, v dodatni ponudbi pa imajo tudi dogovor za ogled drugih jam na območju.

Jahalni center Kurovt nudi gostom šole jahanja, poleg tega pa tudi hipoterapijo.

Nekateri nastanitveni objekti imajo v dodatni ponudbi športne aktivnosti. Med njimi turistična kmetija Turizem Loka ponuja poleg wellness centra informacije o

pohodništvu, kolesarjenju. Turistična kmetija Pri Marku ponuja poleg osnovne dejavnosti tudi informacije o pohodništvu in kolesarjenju. Apartmaji in sobe »Zakrašnik« ponujajo v dodatni ponudbi balinišče, lokostrelstvo in šolo v naravi. Apartmaji na kmetiji »Cvetje v jeseni« ponujajo informacije o pohodništvu in kolesarjenju, ribolovu in lovu, turni smuki in plezanju. Prav tako ponuja turistična kmetija Žgajnar informacije o pohodništvu in kolesarjenju, v ponudbi pa imajo tudi manjši letni bazen, masažni bazen, rekreacijsko sobo in finsko savno. Tudi kočja Stari vrh nudi informacije o pohodništvu in kolesarjenju.

Poleg smučišča Stari vrh je v bližini Škofje Loke smučišče Rudno (17 km izven Šk. Loke), Krvavec (28 km), Cerčno (35 km) in smučišče Soriška planina (35 km). Vsa ta smučišča so pomembna za razvoj turizma in športnega turizma v Škofji Loki, vendar zaradi svoje lege izven Občine Škofja Loka ne bodo obravnavana.

7.2.3. Infrastruktura oz. športni objekti

Po podatkih občine Škofja Loka ima občina 32 zunanjih športnih objektov, ki skupaj merijo 48.108 m² površine in 17 notranjih pokritih športnih objektov, ki skupaj merijo 8.254 m², od tega naj bi jih bilo 378 m² neprimernih za uporabo. Od tega je 7 rokometnih igrišč oz. igrišč za mali nogomet (1 pokrito), 18 košarkarskih igrišč (5–7 pokritih igrišč), 4 nogometna travnata igrišča, 7 odbojgarskih igrišč (5–7 pokritih igrišč), 14 balinarskih stez (4 pokrita) in 5 plezalnih objektov s 948 m². Po podatkih iz leta 2000, ko je bilo 22.040 prebivalcev, pride v občini na občana 2,18 m² odkritih zunanjih športnih površin (šteto brez smučarskih površin) in 0,37 m² pokritih športnih površin (Športni objekti v Občini Škofja Loka, 2009).

V Nacionalnem programu športa v Republiki Sloveniji (2000) je za dolgoročne usmeritve do leta 2010 določeno, da naj bi zagotovili 0,5 m² pokritih športnih površin na prebivalca, pri čemer Občina Škofja Loka zaostaja za 0,13 m² in 3 m² odkritih športnih površin na prebivalca, pri čemer Škofja Loka zaostaja za 0,82 m² odkritih površin na prebivalca.

Po podatkih Občine Škofja Loka (Športni objekti v Občini Škofja Loka, 2009) so športni objekti naslednji:

- Balinišče Loka 1000
- Balinišče ŠD Polet
- Balinišče športni park Trata
- Dvorana KS Godešič
- Košarkarsko igrišče Bukovica
- Košarkarsko igrišče OŠ Lenart
- Košarkarsko igrišče Zminec

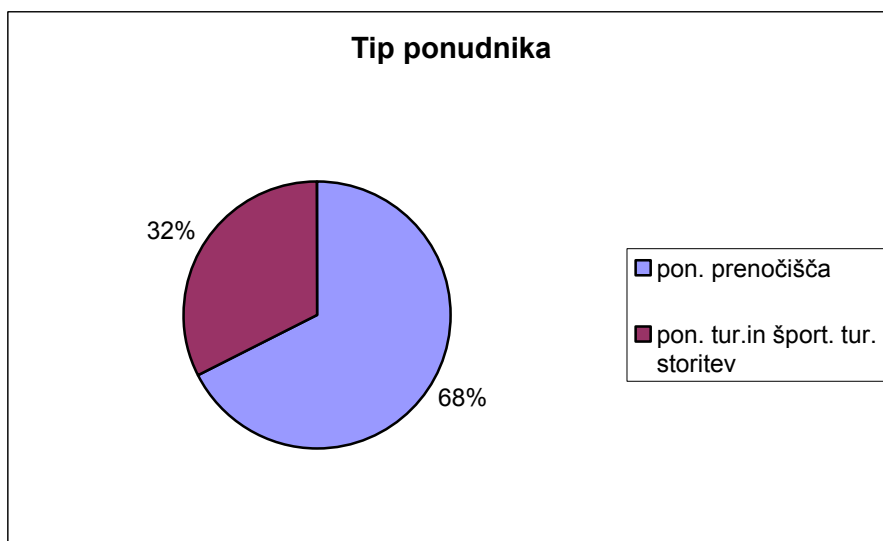
- Lokostrelski poligon
- Mini hotel Zorka, Vincarje
- Naravna plezalna stena Skalar, Zminec
- Naravna plezalna stena Kamnitnik
- Nogometno igrišče Sp. Luša
- Nogometno igrišče Na Produ, Godešič
- Nogometno igrišče ŠD Polet, Sveti Duh
- Športni park Arnol, Pevno
- Športni park Godešič
- Športni park OŠ Cvetka Golarja
- Športni park OŠ Ivana Groharja
- Športni park Puštal
- Športni park OŠ Škofja Loka - Mesto
- Tenis Hosta
- Tenis Sipca, Vincarje
- Tenis Poden
- Tenis igrišča Trata, Športni park Trata
- Večnamensko športno igrišče Gabrk
- Večnamensko športno igrišče Groharjevo naselje
- Večnamensko športno igrišče OŠ Jela Janežiča
- Večnamensko športno igrišče Luša
- Večnamensko športno igrišče Novi svet
- Večnamensko športno igrišče Podlubnik
- Večnamensko športno igrišče Reteče
- Koča na Blegošu
- Dom na Lubniku
- Strelišče OŠ Cvetka Golarja
- Strelišče v bivši vojašnici
- Telovadnica OŠ Cvetka Golarja
- Telovadnica OŠ Gabrk
- Telovadnica OŠ Ivana Groharja
- Telovadnica OŠ Rateče
- Telovadnica OŠ Škofja Loka – Mesto
- Telovadnica Centra slepih in slabovidnih
- Bazen Centra slepih in slabovidnih
- Odbojkarsko igrišče na mivki
- Športna dvorana Poden

K tem objektom lahko prištejemo še na novo zgrajeno telovadnico OŠ Jela Janežiča, plezalni center v Svetem Duhu, potrebno pa je poudariti tudi to, da je bil bazen Centra slepih in slabovidnih pred kratkim popolnoma prenovljen, v načrtih pa imajo tudi gradnjo savne.

8. Rezultati raziskave

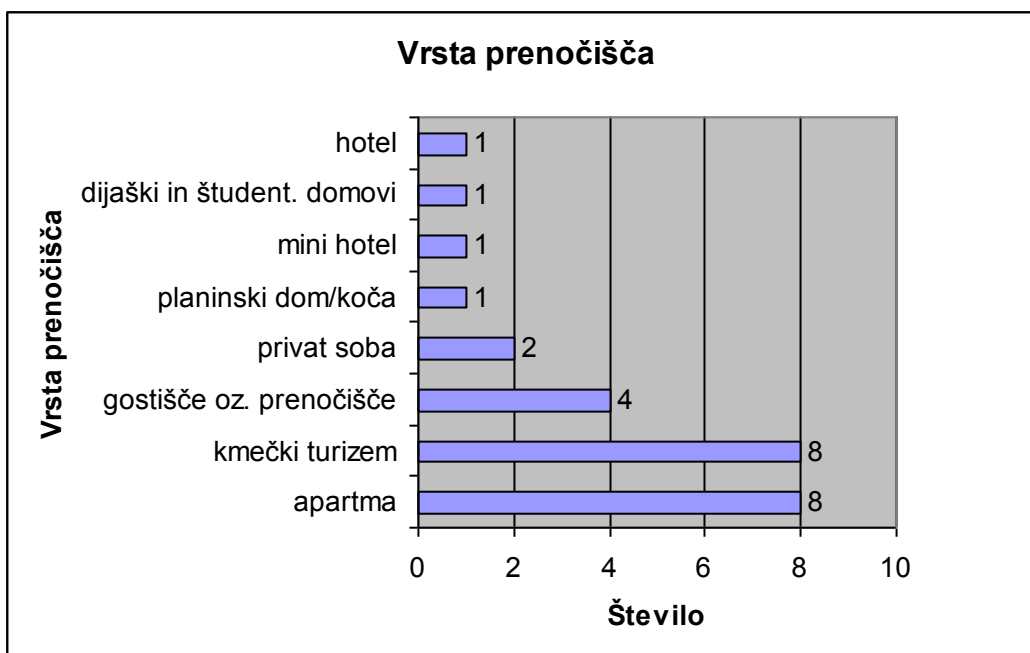
Raziskava je potekala med ponudniki prenočišč in ponudniki turističnih in športno turističnih ponudnikov (v nadaljevanju vsi »ponudniki«) v občini Škofja Loka. Metoda zbiranja podatkov je bila anketiranje. Anketni vprašalnik je vseboval dvanajst vprašanj. Večina vprašanj se je dotikala področja športnega turizma, in sicer vprašanj o najprimernejših športih na tem območju za športni turizem poleti in pozimi, o splošnem mnenju ponudnikov o turistični in športno turistični ponudbi in stanju na področju turizma in športnega turizma v Škofji Loki. Anketa je prav tako povpraševala po najbolj potrebni prenočitveni kapaciteti in najbolj potrebnem športnem objektu za razvoj turizma in športnega turizma. V anketi sta bili tudi vprašani o turističnem povpraševanju po športnih aktivnostih in vprašanje o trendu števila turistov v Škofji Loki. Večina anket je bila vročenih osebno; tisti, ki so bili v danem trenutku nedosegljivi, so bili kasneje telefonsko anketirani. Vzorec je vseboval 37 enot, zato je posploševanje dobljenih ugotovitev omejeno.

Slika 7. Tip ponudnika glede na osnovno ponudbo do gosta oz. turista.

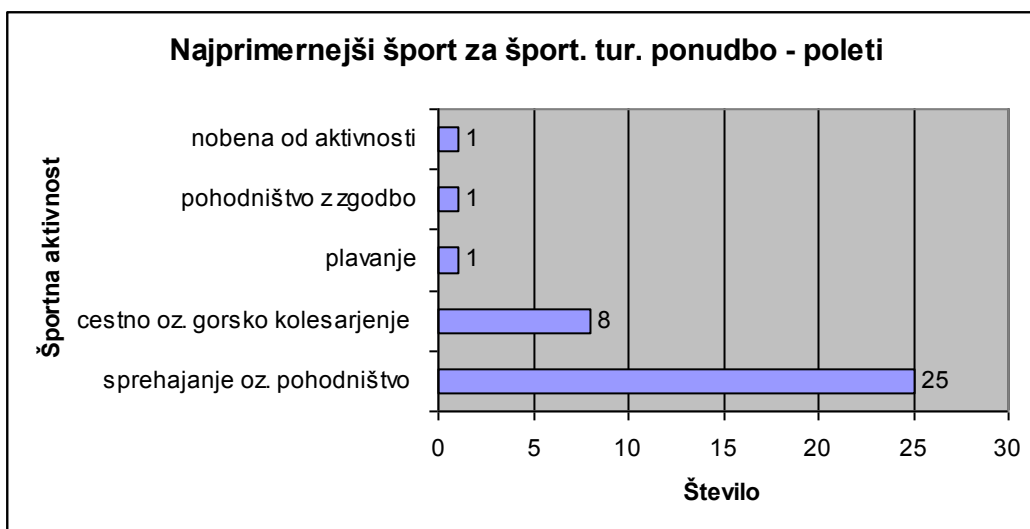
Na sliki 7 vidimo, da je v anketi sodelovalo 25 (67,6 %) ponudnikov prenočišč in 12 (32,4 %) ponudnikov turističnih in športno turističnih storitev.

Slika 8. Vrsta prenočišča pri ponudnikih prenočišča

Na Sliki 8 vidimo, da je bilo med 25 anketiranimi ponudniki prenočišč 1 hotel (2,7 %), 8 apartmajev (21,6 %), 8 kmečkih turizmov (21,6 %), 4 gostišča oz. prenočišča (10,8 %), 1 planinski dom/koča (2,7 %), 2 zasebni sobi (5,4 %), 1 mini hotel (2,7 %), 1 dijaški oz. študentski dom (2,7 %), 11 pa je ponudnikov turističnih oz. športno turističnih storitev (29,7 %) in torej ne spadajo v to kategorijo.

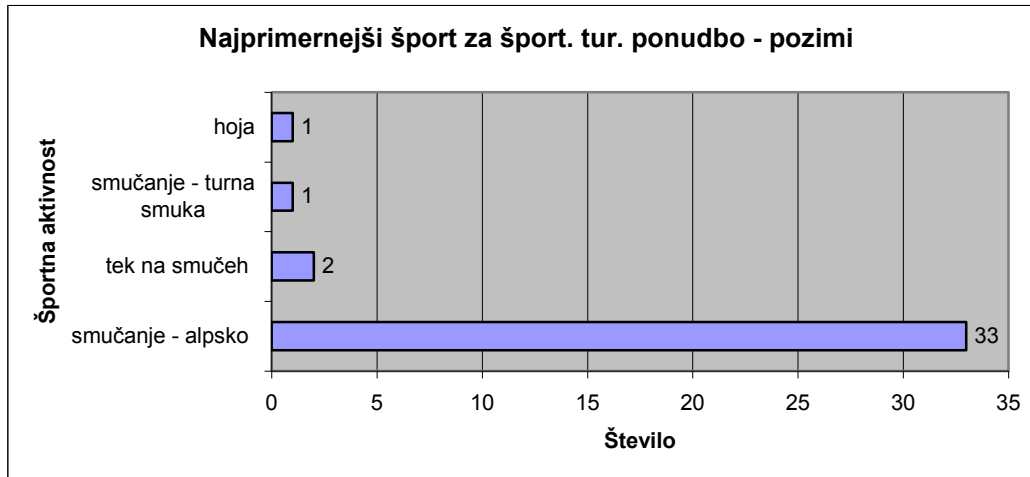
Slika 9. Najbolj primerni športi za športno turistično ponudbo – poleti

Na Sliki 9 vidimo, da so ponudniki za najprimernejšo aktivnost za športno turistično ponudbo kraja poleti v največji meri izbrali sprehajanje oz. pohodništvo (67,6 %),

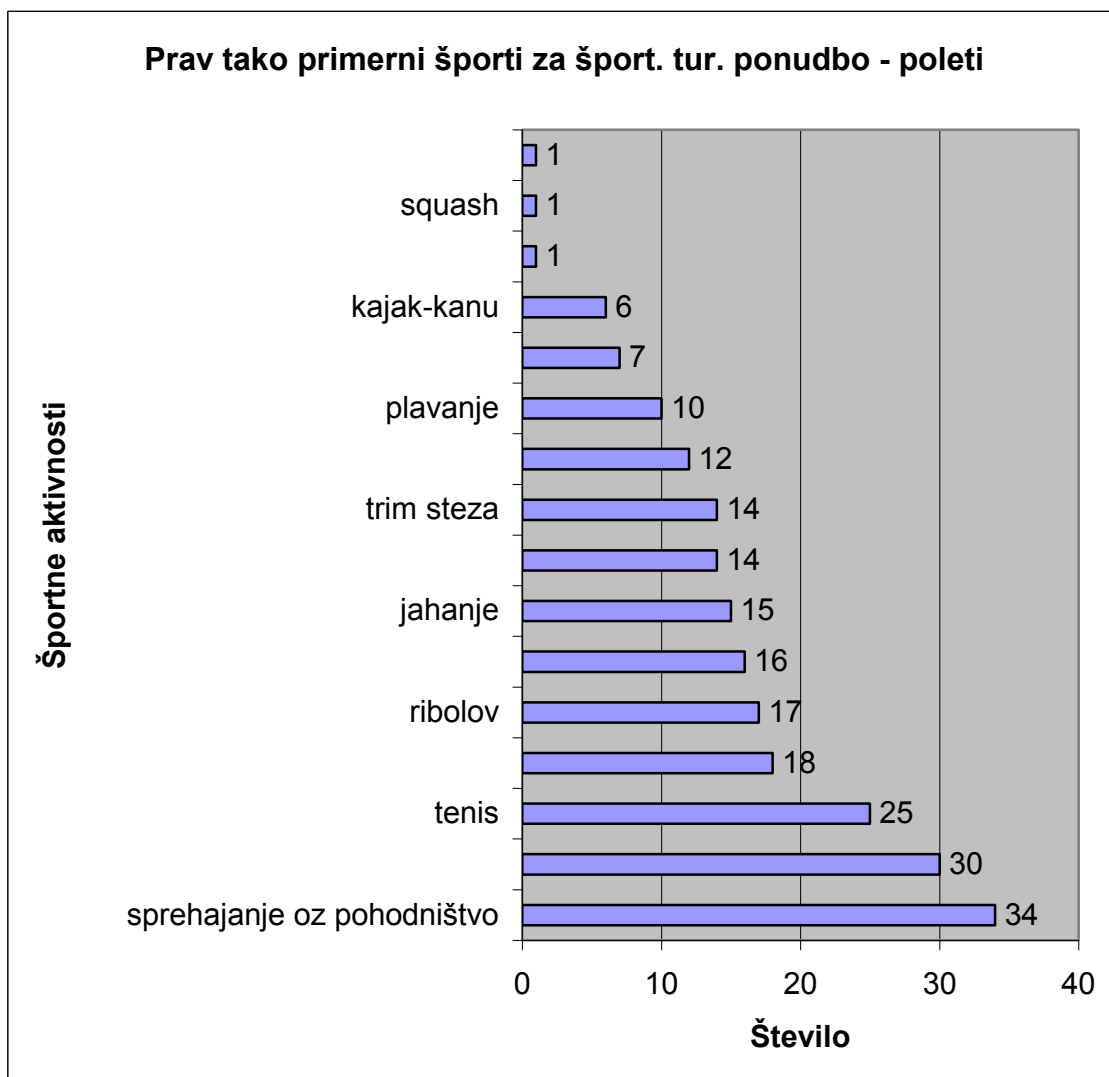
nato cestno oz. gorsko kolesarjenje (21,6 %), z 2,7 % sledijo plavanje, pohodništvo z zgodbo in nobena od aktivnosti.

Slika 10. Najbolj primerni športi za športno turistično ponudbo – pozimi

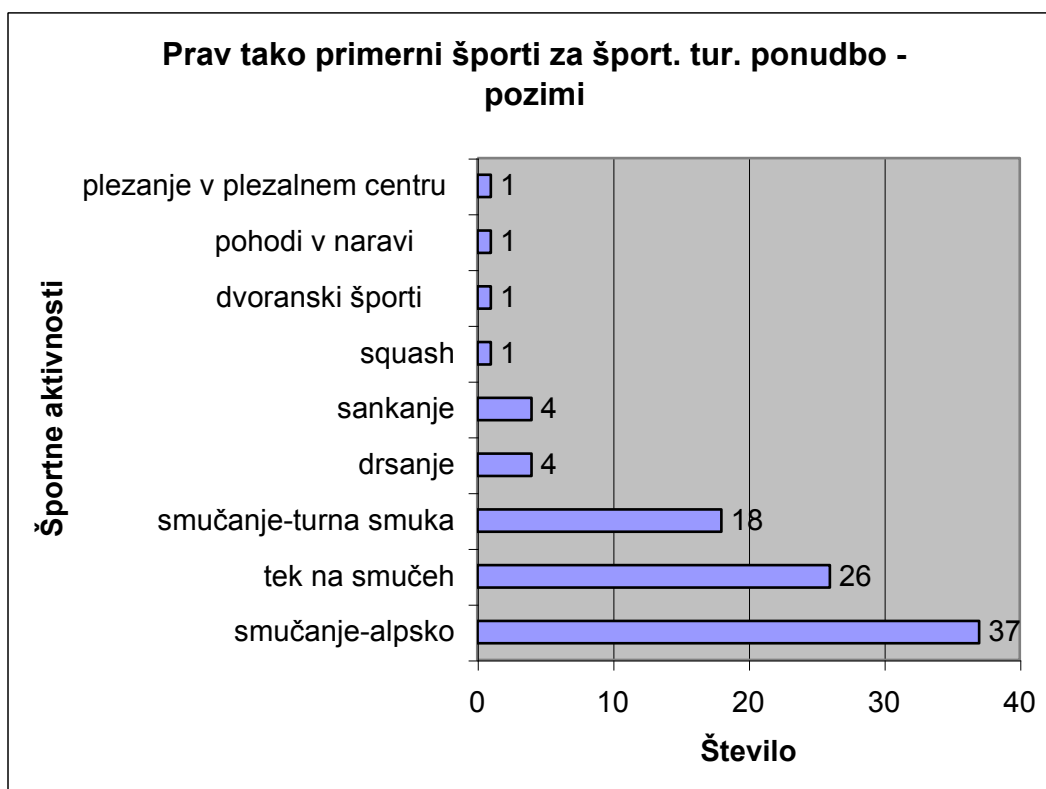
Na Sliki 10 vidimo, da so ponudniki v veliki večini za najprimernejšo aktivnost za športno turistično ponudbo Škofje Loke v zimski sezoni izbrali alpsko smučanje (89,2 %), sledi tek na smučeh (5,4 %), 2,7 % oz. enkrat izbrani pa sta bili aktivnosti hoja in smučanje – turna smuka.

Slika 11. Prav tako primerne aktivnosti za športno turistično ponudbo – poleti

Na Sliki 11 vidimo, kako so ponudniki določali prav tako primerne športne aktivnosti za športni turizem v poletni sezoni oz. koliko ponudnikov se je odločilo, da je določena aktivnost prav tako primerna za športno turistično ponudbo Škofje Loke. Največkrat izbrana je aktivnost sprehajanje oz. pohodništvo (91,8 %), nato cestno oz. gorsko kolesarjenje (81 %), tenis (67,5 %), dvoranski športi (48,6 %), ribolov (45,9 %), fitnes (43,2 %), jahanje (40,5 %), jadralno padalstvo (37,8 %), trim steza (37,8 %), plezanje (32,4 %), plavanje (27 %), jamarstvo (18,9 %), kajak-kanu (16,2 %), lokostrelstvo (2,7 %), squash (2,7 %) in mini golf (2,7 %).

Slika 12. Prav tako primerne aktivnosti za športno turistično ponudbo – pozimi

Na Sliki 12 vidimo, kako so ponudniki določali prav tako primerne športne aktivnosti za športni turizem v zimski sezoni oz. koliko ponudnikov se je odločilo, da je določena aktivnost prav tako primerna za športno turistično ponudbo Škofje Loke. Največkrat izbrana aktivnost je alpsko smučanje (100 %), nato tek na smučeh (70,2 %), turna smuka (48,6 %), drsanje in sankanje (oba po 10,8 %), 2,7 % pa imajo squash, dvoranski športi, pohodi v naravi in plezanje v plezalnem centru.

Tabela 2. Ocena turistične, športno turistične ponudbe, trend turistične in trend športno turistične ponudbe

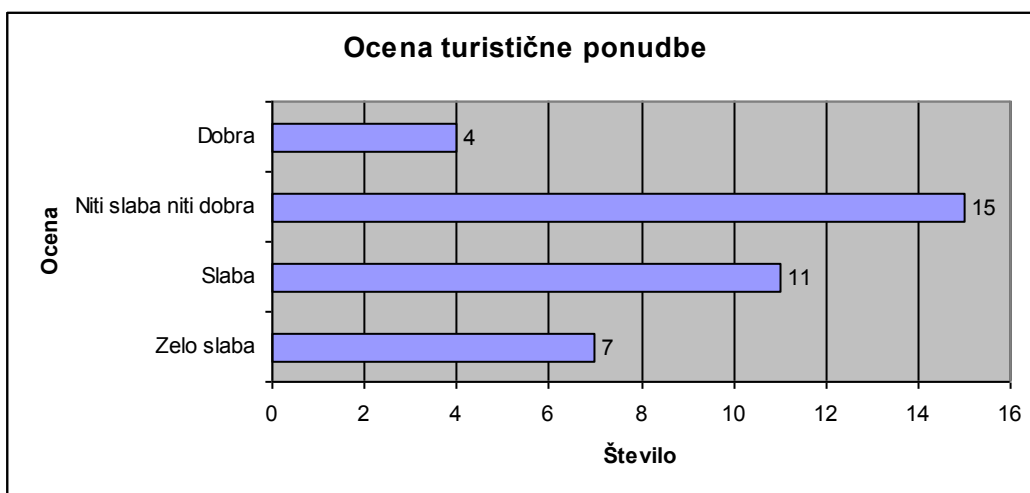
	Povprečje	Mediana
Ocena turistične ponudbe	2,43	3
Trend turistične ponudbe	2,24	2
Ocena športno turistične ponudbe	2,84	3
Trend športno turistične ponudbe	2,14	2

V Tabeli 2 vidimo povprečne vrednosti in mediane ocen o turistični in športno turistični ponudbi Škofje Loke in povprečne vrednosti in mediane o trendih turistične in športno turistične ponudbe po mnenju ponudnikov. Zanimive so primerjave povprečnih ocen turistične in športno turistične ponudbe, kjer so ponudniki mnenja, da je športno turistična ponudba (ocena 2,84) boljše od turistične ponudbe (2,43).

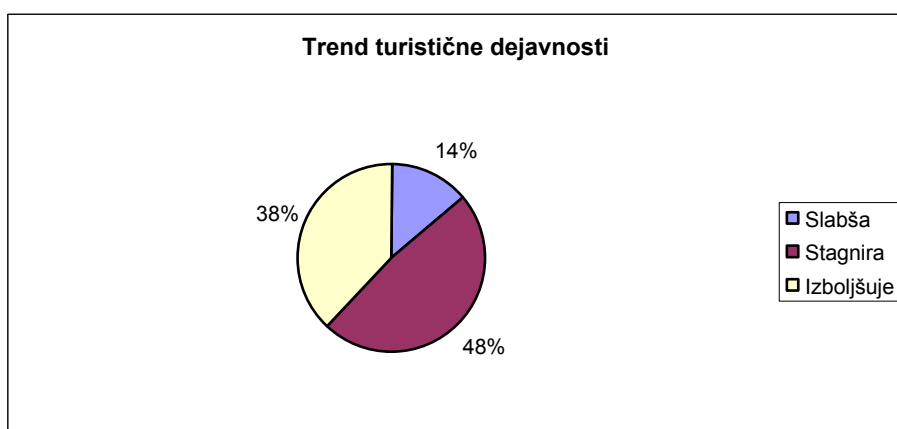
Treba pa je poudariti, da je veliko ponudnikov enačilo športno turistično ponudbo s športno ponudbo kraja Škofja Loka. Ne preveč spodbuden je podatek o trendu turistične in športno turistične ponudbe, o čemer so bili ponudniki mnenja, da ponudba stagnira (povprečni oceni 2,24 pri turistični in 2,14 pri športno turistični ponudbi). Podatki bodo uporabni pri komentarjih spodnjih slik.

Slika 13. Ocena turistične ponudbe kraja Škofja Loka

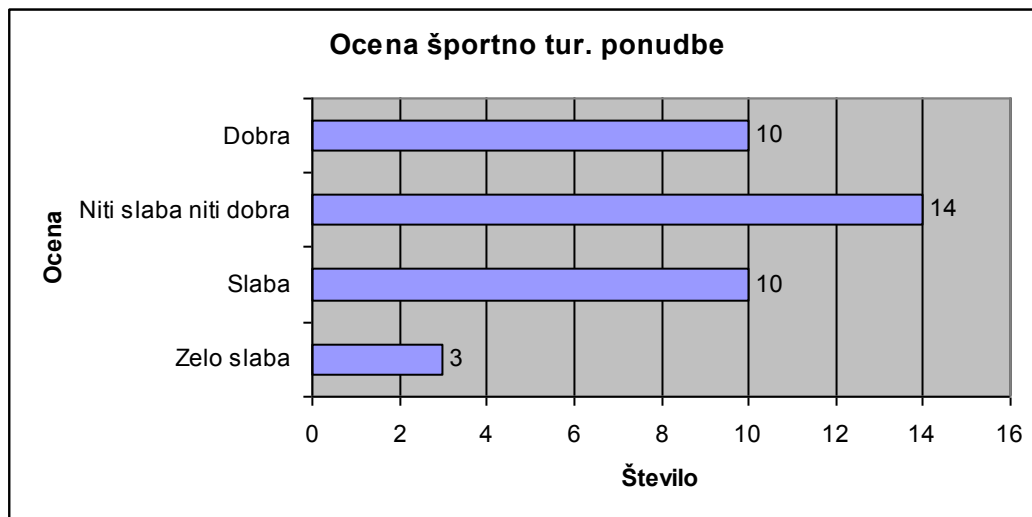
Na Sliki 13 vidimo, kako so se ponudniki opredelili glede turistične ponudbe Škofje Loke. Da je ponudba zelo slaba, jih meni 18,9 %, slaba 29,7 %, niti slaba niti dobra 40,5 % in dobra 10,8%. Nihče od ponudnikov pa ni izbral kategorije zelo dobra. V Tabeli 2 vidimo, da je povprečna vrednost ocen 2,43, to pomeni, da so ponudniki v splošnem mnenja, da je turistična ponudba bolj slaba kot niti slaba niti dobra. Na Sliki 13 vidimo, da je največkrat izbran odgovor niti slaba niti dobra (mediana 3).

Slika 14. Trend turistične dejavnosti v kraju Škofja Loka

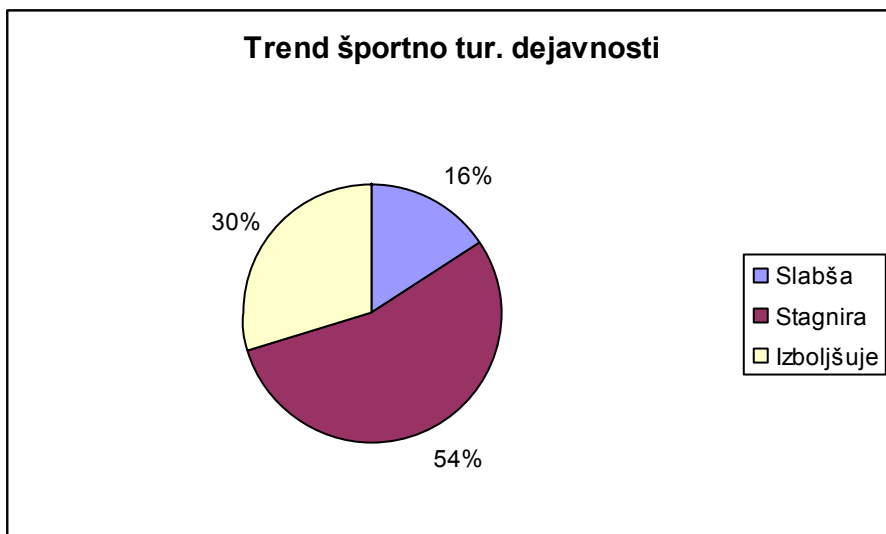
Na Sliki 14 vidimo, kako so ponudniki ocenili trend turistične dejavnosti v Škofji Loki. Da se turistična dejavnost slabša, jih je bilo mnenja 13,5 %, 48,6 % mnenja, da ponudba stagnira, 37,8 % pa jih je mnenja, da se ponudba izboljšuje. Povprečna vrednost ocen je 2,24, kar pomeni, da so ponudniki mnenja, da turistična dejavnost stagnira, prav tako je največkrat izbrani odgovor 'stagnira' (mediana 2).

Slika 15. Športno turistična ponudba Škofje Loke

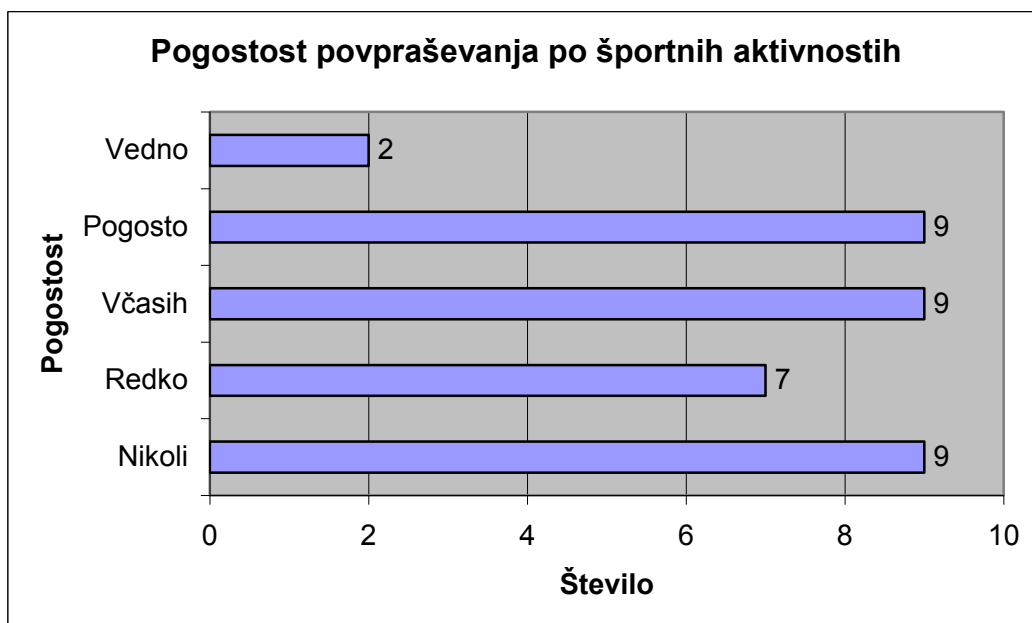
Na sliki 15 vidimo oceno športno turistične ponudbe kraja Škofja Loka po mnenju ponudnikov. 8,1 % jih je mnenja, da je ponudba zelo slaba, 27,0 %, da je ponudba slaba, največ – 37,8 %, da je ponudba niti slaba niti dobra, 27,0 % pa, da je ponudba dobra. Povprečna vrednost je 2,84, kar pomeni, da so na splošno ponudniki mnenja, da je športno turistična ponudba niti slaba niti dobra, na kar kaže tudi mediana (vrednost 3).

Slika 16. Trend športno turistične ponudbe

Na Sliki 16 vidimo, da je 16,2 % ponudnikov mnenja, da se športno turistična ponudba slabša, 54,1 %, da ponudba stagnira, 29,7 % pa, da se ponudba izboljšuje. Povprečna ocena je 2,14, kar pomeni, da ponudniki ocenjujejo, da športno turistična ponudba v kraju Škofja Loka stagnira, na to kaže tudi mediana (vrednost 2).

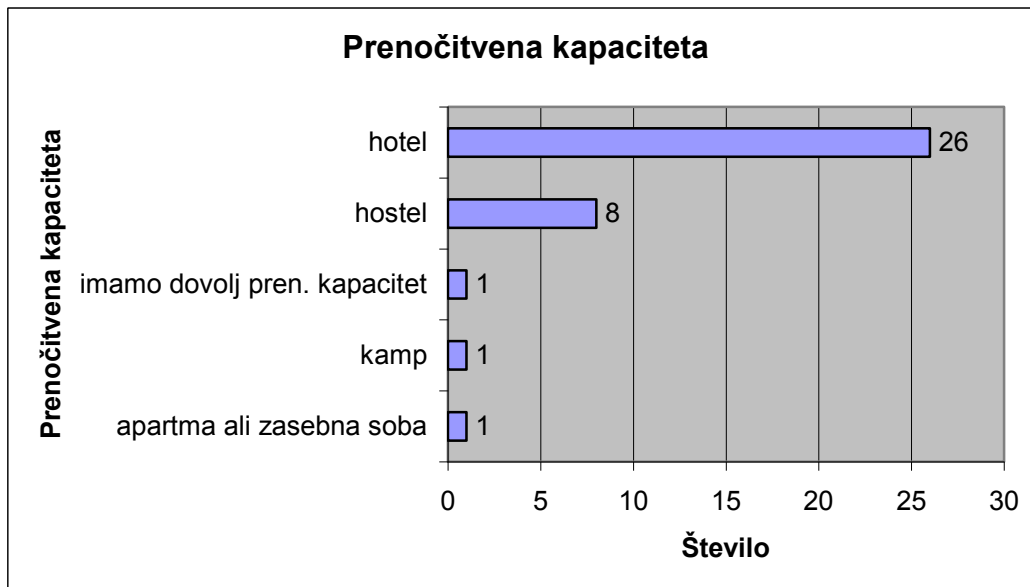
Slika 17. Pogostost povpraševanja turistov po športnih aktivnostih

Na Sliki 17 vidimo, da 24,3 % ponudnikov pravi, da turisti nikoli ne povprašujejo po športnih aktivnostih, redko 18,9 %, včasih 24,3 %, pogosto 24,3 %, vedno 5,4 %, pri 2,7 % pa je bil odgovor napačen. Povprečna ocena 2,67 kaže na to, da so ponudniki

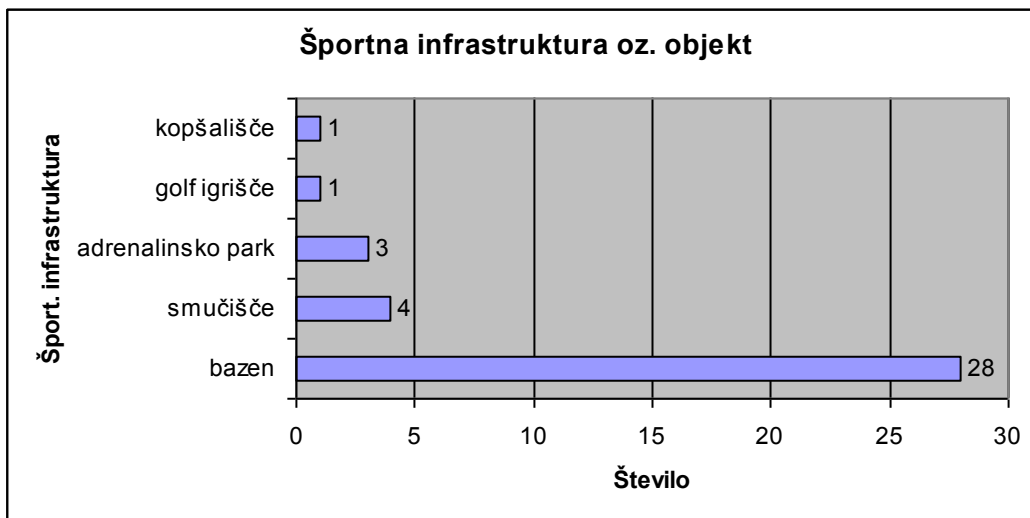
mnenja, da turisti včasih povprašujejo po športnih aktivnostih, na kar kaže tudi mediana (vrednost 3 oz. včasih).

Slika 18. Najbolj potrebna dodatna prenočitvena kapaciteta za razvoj turizma in športnega turizma

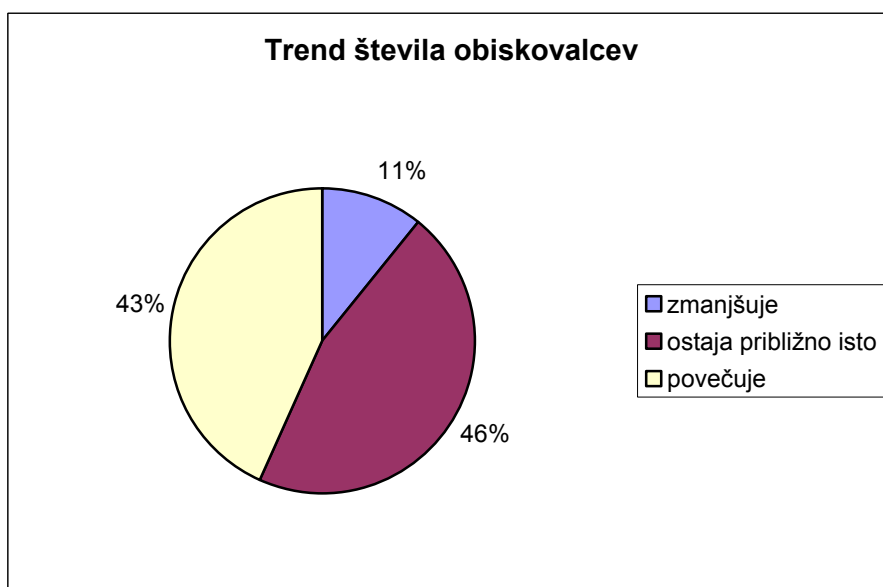
Na Sliki 18 vidimo, da je največ ponudnikov (70,3 %) mnenja, da je kot dodatna prenočitvena kapaciteta za turistični in športno turistični razvoj kraja najnujnejša izgradnja hotela, 21,6 % jih je mnenja, da je to hostel, po 2,7 % menijo, da apartma ali zasebna soba, kamp in 'imamo dovolj prenočitvenih kapacitet'. Kot kaže, je večina ponudnikov mnenja, da bi bila izgradnja hotela v kraju Škofja Loka nujna za razvoj turizma kot športnega turizma.

Slika 19. Najbolj potrebna dodatna športna infrastruktura za razvoj turizma in športnega turizma

Na Sliki 19 vidimo, da je najbolj potrebna dodatna športna infrastruktura oz. objekt po mnenju ponudnikov bazen (75,7 %), nato smučišče (10,8 %), sledi adrenalinski park (8,1 %), po 2,7 % oz. po enkrat izbrana sta bila tudi odgovora golf igrišče in kopališče. Vidimo, da je večina ponudnikov mnenja, da bi bila izgradnja bazena kot dodatne športne infrastrukture nujna oz. najbolj potrebna za razvoj tako turizma kot športnega turizma.

Slika 20. Trend števila obiskovalcev oz. turistov v Škofji Loki

Na Sliki 20 vidimo, da so ponudniki mnenja, da število obiskovalcev ostaja približno isto (45,9 %), se zmanjšuje (10,8 %) in v 43,2 %, da se število obiskovalcev

povečuje. Povprečna vrednost je 2,32, kar pomeni, da so v splošnem ponudniki mnenja, da število obiskovalcev ostaja približno isto (vrednost mediane 2), vendar se mnenje približuje oceni, da se število obiskovalcev povečuje.

8.2. Preverjanje Hipotez

H1: Ponudnikom se zdi, da se turistična dejavnost kraja izboljšuje.

Hipoteza **H1** ni potrjena, ker je povprečna ocena trenda turistične dejavnosti po mnenju ponudnikov 2,24 in tako je splošno mnenje ponudnikov, da turistična dejavnost kraja stagnira. Prav tako je mediana oz. največkrat izbran odgovor 'stagnira' oz. vrednost 2.

H2: V športno turistični ponudbi kraja ni ponudbe izposoje koles in vodenega ogleda kraških jam v bližnji okolici.

Hipoteza **H2** v ni potrjena. V športno turistični ponudbi kraja je ponudba izposoje koles, kolesa izposoja trgovina in servis Velo Šport. Voden ogled jam Marijino brezno in Kevdrč pod Lubnikom pa nudi jamarsko Društvo za Raziskovanje Podzemlja Škofja Loka. Ob dogovoru pa je možen tudi ogled drugih jam.

H31: Največ ponudnikom se zdi, da sta najbolj primerni športni aktivnosti za športno turistično ponudbo kolesarjenje v poletni sezoni in alpsko smučanje v zimski sezoni.

Hipoteza **H31** v celoti ni potrjena. Prvi del hipoteze, ki pravi, da je najbolj primerna športna aktivnost za športno turistično ponudbo kraja poleti kolesarjenje, zavrnamo, ker je največ ponudnikov (25 oz. 67,6 %) izbralo sprehajanje oz. pohodništvo, cestno oz. gorsko kolesarjenje pa 8 oz. 21,6 %. Drugi del hipoteze pa sprejmemo, saj je 89,2 % oz. 33 ponudnikov mnenja, da je alpsko smučanje najbolj primerna športna aktivnost v zimski sezoni.

H32: Ponudniki ugotavljajo, da je športno turistična ponudba kraja slaba.

Hipoteza **H32** ni potrjena. Povprečna ocena športno turistične ponudbe je 2,84, tako da je splošno mnenje ponudnikov bolj, da je športno turistična ponudba kraja niti slaba niti dobra kot slaba. Tudi vrednost mediane je niti slaba niti dobra oz. 3.

H4: Največ ponudnikov je mnenja, da bi bila izgradnja hotela kot dodatne prenočitvene kapacitete in izgradnja bazena kot dodatnega športnega objekta nujna investicija kraja za razvoj turizma in športnega turizma v kraju.

Hipotezo **H4** v celoti sprejmemo. Največ ponudnikov (26 oz. 70,3 %) je mnenja, da je izgradnja hotela kot dodatne prenočitvene nujna investicija kraja za razvoj turizma in športnega turizma v kraju. Prav tako je največ ponudnikov (28 oz. 75,7 %) mnenja, da je izgradnja bazena kot dodatnega športnega objekta nujna investicija kraja za razvoj turizma in športnega turizma v kraju.

H5: Kraj ima naravno geografske značilnosti in objekte za razvoj športno plezalnega turizma.

Hipotezo **H5** sprejmemo. V Škofji Loki je odprt eden prvih plezalnih centrov v Sloveniji. V plezalnem centru lahko plezajo vsi na kvalitetni mali in veliki umetni plezalni steni. Plezalni klub Škofja Loka vsako leto prireja tekmo za državno prvenstvo v težavnostnem športnem plezanju in tekmo v balvanskem plezanju. Tekma v težavnostnem plezanju poteka v športni dvorani Poden, tekma v balvanskem plezanju pa poteka na umetnih balvanih na prostem. Obe tekmi sta organizirani za vse kategorije in sta s strani tekmovalcev in gledalcev dobro obiskani. V neposredni bližini centra mesta je naravno plezališče Kamnitnik z 39 smermi različnih težavnostnih stopenj in kot tako je primerno za začetnike in raznoliko športno plezalno dejavnost. V neposredni bližini Škofje Loke je tudi plezališče Pri Skalarju v Zmincu. Plezališče je s 24 opremljenimi smermi pretežno srednje in višje težavnostne stopnje primerno predvsem za bolj izkušene plezalce. V bližini Škofje Loke je tudi večje število dobrih naravnih plezališč, tako da je možen izlet iz Škofje Loke v katero od teh plezališč. Vsa ta dejstva potrjujejo hipotezo, da ima kraj naravno geografske značilnosti in objekte za razvoj športno plezalnega turizma.

9. Razprava

Škofja Loka je srednjeveško mesto s številnimi potenciali. Vsekakor sodi turizem med še ne dovolj razvite dejavnosti na področju Škofje Loke. Naravno geografski pogoji so v občini primerni za razvoj športnega turizma ob že razvitem turizmu. Zanimanje za športni turizem po svetu narašča. Analiza športno turistične ponudbe mesta Škofja Loka je pokazala, da je na tem področju v Škofji Loki pomembna predvsem Lokalna Turistična Organizacija Blegoš (LTO Blegoš). LTO Blegoš ima dobro lokacijo in nudi gostom oz. turistom dovolj informacij o prenočitvenih kapacitetah in o tem, kaj se na področju Škofje Loke da početi tako v turističnem kot v športno turističnem smislu. Po informacijah ponudnikov prenočišč so gostje navdušeni nad mestom in okolico, predvsem nad naravo in okoliškimi hribi. Problem je v tem, da ni neke enotne športno turistične ponudbe, ni ponudnika, ki bi ponujal specifične športno turistične produkte, kot je npr. vodeni kolesarski izlet. Turisti si lahko izposodijo kolo, a so po izposoji kolesa prepuščeni sami sebi, sami si morajo organizirati kolesarski izlet. V TIC-u Škofja Loka dobijo zemljevid Škofje Loke, prav tako dobijo zemljevid Loške kolesarske poti. Problem Loške kolesarske poti je ta, da so opisani in označeni izleti za večino turistov prezahtevni.

Velik problem v Škofji Loki je tudi ta, da je mesto leta 2005 izgubilo edini pravi hotel. Zato mesta ne obiščejo večje skupine ljudi naenkrat za več dni, ker enostavno nimajo kje spati oz. ne morejo prespati vsi na enem mestu. Prireditvi, kot sta smučarska tekma Pokal Loka in igra na prostem Škofjeloški pasijon, privabljata v mesto veliko domačih in tujih gostov, mesto pa jim ne more ponuditi primerne hotela. Na drugi strani je dobro, da se je razvilo večje število manjših ponudnikov prenočišč na kvalitetni ravni. Velik problem Škofje Loke je zapuščen propadajoče kopališče ob Poljanski Sori. Ta objekt je bil nekoč center poletnega dogajanja in bi lahko to spet bil – z dodatnimi dejavnostmi in objekti, kot je zunanji bazen in igrišče za odbojko na mivki. Tako hotel kot urejeno kopališče z množico ljudi v poletnem času sta do nedavnega v Škofji Loki bila. Prioritetna naloga občinske strani bi morala biti, da storijo kar se da v smeri ponovne oživitve naravnega kopališča v Puštalu in izgradnje hotela na primerni lokaciji, čeprav ne kopališče in ne zapuščen hotel nista v občinski lasti.

Po izsledkih raziskave ugotavljamo, da ponudniki (ponudniki prenočišč in ponudniki turističnih in športno turističnih storitev) ocenjujejo, da je najpomembnejša oz. nujna investicija kraja na področju prenočitvenih kapacitet hotel (70,3 % anketirancev) in na področju športne infrastrukture izgradnja bazena (75,7 % anketirancev). Ugotavljamo, da bi Škofja Loka prav tako potrebovala kamp in hostel, ki ju zaenkrat ni. Za oba odgovora se je odločilo nekaj čez 20 % anketirancev. Škofjo Loko v zadnjih letih obišče veliko gostov z avtodomi, tako da bi bilo primerno imeti kamp prilagojen tudi za avtodome. Škofja Loka ima pokrit mali bazen. Bazen je primeren za

izvajanje tečajev, za neko turistično oz. športno turistično ponudbo pa je bazen premajhen. Da je bazen najnujnejša investicija kraja na področju športne infrastrukture se je odločilo kar 75,7 % anketirancev. Na področju športne infrastrukture je potrebno omeniti, da se je v bližini mesta Škofja Loka odprl prvi adrenalinski park na območju in da imamo v Škofji Loki dobro obiskani prvi plezalni center v Sloveniji.

Škofja Loka ima veliko izletniških in pohodniških točk. Tako se je največje število anketirancev odločilo za sprehajanje in pohodništvo kot najprimernejši šport za športno turistično ponudbo kraja poleti, pozimi pa alpsko smučanje (89,2 % anketirancev). Treba pa je priznati, da se v zadnjih letih smučišče Stari vrh spopada z milejšimi zimami in ima zaradi nižje nadmorske višine (580–1210 m) probleme z debelino snežne odeje. Kot prav tako primerne športe za športno turistično ponudbo kraja poleti so ponudniki izbrali (po vrsti od pomembnejših do manj pomembnih) cestno in gorsko kolesarjenje, tenis, dvoranske športe, ribolov, fitnes, jahanje, jadrno padalstvo, plezanje, plavanje, jamarstvo, kajak-kanu, lokostrelstvo, squash in mini golf poleti; kot primerne športne za športno turistično ponudbo pozimi (po pogostosti odgovorov) tek na smučeh, turno smučanje, drsanje, sankanje, squash, dvoranske športe, pohode v naravi in plezanje v plezalnem centru.

Primerjave ocen turistične in športno turistične in športno ponudbe kažejo na to, da se ponudnikom zdi športna turistična ponudba (povprečna ocena 2,84) kraja na višjem nivoju kot turistična ponudba (2,43) kraja. K temu je treba dodati, da so nekateri anketirani ponudniki enačili športno ponudbo kraja s športno turistično ponudbo kraja. Pri trendu turistične in športno turistične dejavnosti pa je ravno obratno, saj ponudniki bolje ocenjujejo turistično dejavnost kot športno turistično dejavnost, čeprav so v obeh primerih mnenja, da je trend obeh dejavnosti v stagnaciji. Ponudniki ugotavljajo, da turisti včasih (povprečna ocena 2,67 na lestvici od 1 do 5) povprašujejo po športnih aktivnostih. Podatek ni zanemarljiv in bi bilo treba narediti boljšo športno turistično ponudbo Škofje Loke. Da ni večjega povpraševanja po športnih, je lahko več razlogov. Eden od njih je verjetno ta, da ni dovolj športno turistične ponudbe in če ni ponudbe verjetno tudi povpraševanja. Drugi razlog je verjetno ta, da Škofjo Loko obiščejo pretežno enodnevni gostje, katerih struktura nam ni znana. Nimamo podatka o povprečni starosti turistov v Škofji Loki in verjetno tudi struktura gostov vpliva na pogostost športno turističnega povpraševanja.

Po ugotovitvah v Škofji Loki prevladujejo predvsem enodnevni gosti, ki si pridejo ogledat zgodovinsko Škofjo Loko z gradom in Mestni trg s številnimi zanimivostmi. Po podatkih pred letom 2000 se je povprečna doba bivanja gostov v Škofji Loki podaljšala z 2,15 dni leta 1995 na 2,72 dni leta 2000. Zaskrbljujoči so podatki državnega Statističnega urada, ki kažejo na to, da se je število nočitev od leta 2003, ko je v Škofji Loki prespalo 10.646 gostov, zmanjšalo na 975 gostov v letu 2007.

Zagotovo je na ta pojav vplivalo zaprtje hotela v letu 2003. Vendar po ocenah LTO število nočitev v zadnjih letih v Škofji Loki narašča in pravijo, da prihaja do velikih razlik med ocenami in statističnimi podatki, tako pri prenočitvah kot pri obiskih muzejev in obiskih Loške kolesarske poti. Ponudniki so bili mnenja, da število obiskovalcev v Škofji Loki ostaja približno isto, vendar se povprečna ocena 2,32 na lestvici od 1 do 3 približuje oceni, da se število obiskovalcev povečuje.

Pri podatkih, dobljenih iz raziskave oz. anketnega vprašalnika, je treba upoštevati, da ima raziskava omejitve. Glavna omejitev raziskave je velikost vzorca, število enot v vzorcu je 37 ponudnikov, od tega 25 ponudnikov prenočišč in 12 ponudnikov turističnih in športno turističnih storitev. Tako da lahko rečemo, da so ugotovitve raziskave informativne narave in dajo neko reprezentativno oceno na področju športnega turizma in turizma.

10. Možnosti športno turističnega razvoja območja

10.1. Športne aktivnosti primerne za športno turistično ponudbo na območju

Območje Škofje Loke s svojo naravno geografsko lego ponuja možnosti za izvajanje raznovrstnih športnih aktivnosti, predvsem aktivnosti, ki se izvajajo zunaj v naravi. Glavna pozornost bi morala biti bolj usmerjena v razvoj aktivnosti, ki so dostopne širšemu krogu, tako turistom kot tudi širšemu krogu domačega prebivalstva. Med te aktivnosti vsekakor šteujemo pohodništvo, kolesarjenje poleti in smučanje pozimi. Škofja Loka z okolico pa nudi možnosti za izvajanje tudi številnih ostalih aktivnosti; naša pozornost pa je usmerjena predvsem v aktivnosti, ki se izvajajo zunaj v naravi.

Pohodništvo. Na področju pohodništva bi bilo dobro narediti enoten projekt najlepših loških pohodov (izbor npr. desetih), ki bi se opisali v zloženki, v kateri bi se nahajale tudi fotografije. Razdeljeni pa bi bili tudi po težavnosti: lažji, srednji in težji pohodi. Med pohodniške cilje bi vsekakor sodili bližnji okoliški hribi: Lubnik, Križna gora, Osolnik, Sveti Andrej, Ožbolt, kot tudi malo bolj oddaljeni: Ratitovec, Porezen, Blegoš itd.

Kolesarjenje. Loška kolesarska pot je dolga preko 300 km, na terenu je dobro označena, zanjo obstaja tudi kolesarska karta, do katere je možno priti na turističnih informacijskih točkah. Pot je speljana po zelo lepih predelih loškega hribovja, potrebno pa je poudariti, da je za povprečnega turista morda prezahtevna. Na področju kolesarstva bi bilo dobro ponuditi turistom in prav tako domačinom tudi označene in urejene lažje kolesarske poti, ki bi vodile do manj zahtevnih ciljev. Med njimi je prav gotovo izlet s kolesom do Crngroba, izlet po dolini Hrastnici in izlet s kolesom po Sorškem polju. Za vse te lažje izlete bi bilo potrebno narediti brezplačne zloženke z zemljevidi, fotografijami in opisi poti in težavnosti. Možen bi bil tudi razvoj spusta s kolesom po strmini (tako imenovani downhill) v poletnih mesecih po smučišču Stari vrh, predvsem če bi bilo mogoče pognati vlečne naprave za povratek na začetek spusta. To bi bila dobra alternativa slabim zimam in možnost zaslužka Smučarsko turističnega centra Stari vrh v poletnih mesecih. Treba pa bi bilo izšolati tudi kolesarske vodiče za tiste goste, ki bi si želeli vodenih kolesarskih izletov.

Smučanje. Alpsko smučanje je na območju dobro razvito. Najbližje smučišče, ki ga lahko vidimo tudi na Sliki 21, je Stari vrh. To se je v zadnjih letih zelo razvilo in je sedaj v veliki meri opremljeno s sodobnimi napravami. Prav tako so dobro razviti ostali bližnji smučarsko turistični centri: Cerčno, Soriška planina in Krvavec. Zadnje čase pa je vse bolj priljubljeno turno smučanje. V bližini Škofje Loke so nekateri manj

zahtevni turno smučarski cilji, kot so Blegoš, Porezen, Ratitovec in vrhovi na Soriški planini. Za tovrstne turno smučarske izlete bi bilo potrebno ponuditi turistom izlete v spremstvu gorskega vodnika.

Slika 21. Smučišče Stari vrh

Vir: (Pleško, 2009)

Ostale primerne aktivnosti za športni turizem so jahanje, jamarstvo, jadralno padalstvo, športno plezanje.

Na področju **jahanja** se zadnje čase razvija jahalni center Kurovt, kjer na lepi lokaciji izvajajo tečaje jahanja, v ponudbi pa imajo tudi hipoterapijo.

Jamarstvo. To je ena od aktivnosti, ki bi se lahko bolje razvila. V bližini Škofje Loke sta kraški jami Marijino brezno in Kevdrc na Lubniku. Jami sta dostopni iz samega centra Škofje Loke (15 min oz. dobra ura hoje) in primerni za vodene ogleda, ki jih izvaja Društvo za Razvoj Podzemlja.

Jadralno padalstvo. Po podatkih člana Društva za prosto letenje Let je najbližje primerno vzletišče Stari vrh; mogoče pa bi bilo registrirati tudi kakšno drugo vzletišče (npr. Blegoš), vendar je problem v pristopih na vzletišča. Na tem področju je zelo dejavno društvo Krokav Železniki iz Selške doline. Ob razvoju te panoge športnega turizma bi se bilo dobro povezati z omenjenim društvom.

Športno plezanje. Na področju športnega plezanja ima mesto bogato tradicijo z zelo uspešnimi domačimi tekmovalci v samem svetovnem vrhu. V neposredni bližini

mesta Škofja Loka sta dve naravno plezalni steni, Kamnitnik in plezališče Skalar v Zmincu. Eno plezališče ima smeri lažje težavnostne stopnje, drugo pa težje. Predvsem Kamnitnik je primerno plezališče za vodenje turistov v vertikalo. Na področju športnega plezanja pa se je pred kratkim odprl Plezalni center Bricalp z malo in veliko plezalno steno, ki je odprtega tipa in kot tak eden prvih tovrstnih objektov v Sloveniji. Pri športnem plezanju lahko izpostavimo obliko plezanja po umetno zamrznjenem slapu v Žetini nad Poljansko dolino, kamor bi lahko vodili goste oz. turiste plezat po zaledenelem slapu.

Na področju športnega turizma bi bili kot dodatna ponudba primerni tudi športi: ribolov, golf, kajak-kanu itd.

Ribolov. Po podatkih Ribiške Zveze Slovenije so na področju ribolova za Poljanščico, Selščico in reko Soro pristojna ribiška društva Žiri, Visoko, Sora in Ribiško društvo Železniki. V Selščici (dolžina 32 km) je mogoče uloviti postrvi (potočnica in šarenka), v spodnjem delu tudi lipana. Reka je lahko dostopna in ima veliko jezov in pragov. V Poljanščici (dolžina 43 km) je mogoče uloviti predvsem lipana, prav tako pa tudi postrvi (potočno in šarenko). Reka je razmeroma lahko dostopna s številnimi okljukami in globokimi tolmuni. V reki Sori je mogoče uloviti lipana, sulca, postrv in ciprinidne vrste, kot je na primer podust (Sora (Poljanska, Selška in skupna Sora), 2009).

Golf. V bližini Škofje Loke pod Šmarno goro se v pomladi 2009 odpira novo moderno golf igrišče z 18 luknjami. Igrišče naj bi imelo tudi spremljajočo hotelsko, apartmajsko, medicinsko in wellness ponudbo.

Kajak-kanu. To je pogojno primeren šport oz. aktivnost za področje Škofje Loke, predvsem zaradi višine vodostaja Selške in Poljanske Sore. Ob primernem vodostaju se na rekah da peljati s čolnom. Predvsem bi bila primerna za kajak in kanu reka Sora od sotočja Poljanske in Selške Sore naprej. Reka Sora je od sotočja naprej tudi po težavnosti nezahtevna in primerna za izlet. Problem, ki se pri tem pojavlja, je višina vodostaja v najbolj sušnih poletnih mesecih.

10.2. Načini izboljšanja stanja turizma in športnega turizma v Škofji Loki

Za dobro turizma in športnega turizma v Škofji Loki bi morali storiti nekaj vsi, ki se s turizmom ukvarjajo. Zasebni sektor in občina bi morala stopiti skupaj in najti skupno pot v razvoju turizma in športnega turizma v Škofji Loki. Načinov izboljšanja razmer je več.

Eden od načinov je ta, da bi športna društva, ki v Občini delujejo, svojo dejavnost širila na področje turizma in športnega turizma. Tako bi lahko npr. Plezalni klub v svoji dodatni dejavnosti ponujal športno plezanje v naravni skali za vsakogar, predvsem za goste, ki pridejo v mesto na počitnikovanje. Trženje teh storitev pa bi prevzela Lokalna Turistična organizacija Blegoš ali Turistično društvo Škofja Loka. Po tem zgledu bi lahko k takemu načinu ponudbe športno turistične ponudbe pristopila tudi druga društva oz. klubi. Predvsem bi bilo smiselno narediti ponudbo za področje pohodništva, kolesarjenja in smučanja. Smučarska šola na smučišču Stari vrh obstaja, lahko pa bi ponudili tedenske pakete s tečaji smučanja. Na področju kolesarstva v Škofji Loki je problem, ker kolesarskega društva v Škofji Loki sploh ni. Smiselno bi bilo ustanoviti take vrste društvo, ki bi svoje člane pošiljalo na izobraževanja za kolesarske vodnike. Kolesarsko društvo bi lahko ob finančni pomoči Občine programu Loške kolesarske poti dodalo še kak nov program predvsem lažjih izletov v okolici Škofje Loke. Na področju pohodništva in gorskega vodništva bi bilo dobro v ponudbo vključiti Planinsko društvo Škofja Loka in gorske vodnike, ki jih ima Škofja Loka. Vodeni izleti v hribe bi lahko tudi presegali meje občine in bi lahko potekali tudi v Julijskih Alpah. Dobro bi bilo v športno turistično ponudbo vključiti čim več društev oz. klubov, ki bi ob primerni usposobljenosti svojih članov nudili različne vrste športno turističnih storitev; v zameno bi mogoče ta društva širila svojo dejavnost in tudi lažje finančno shajala.

Drugi od načinov izboljšanja športno turistične ponudbe je razvoj zasebnega sektorja. Zasebniki oz. gospodarske družbe bi lahko v sodelovanju z Občino ali brez ponujala svoje storitve oz. produkte. Predvsem bi moral zasebni sektor najti interes v odkupu zapuščenega hotela in zapuščenega kopališča v Puštalu. Ta dva objekta sta že nekaj časa na trgu, vendar ni interesentov za odkup. Očitno bi morala v reševanje tega problema odločneje poseči Občina Škofja Loka in glede omenjenih problemov bolj intenzivno sodelovati pri razvoju dogodkov. Nujno potrebna bi bila izgradnja novega ali obnova obstoječega starega hotela, smiselno pa bi bilo v oz. ob kompleksu hotela zgraditi še bazen s savnami in podobnimi wellness programi. Ob sodelovanju občine in zasebnega sektorja bi bilo treba doseči dober dogovor glede lastništva objekta, kjer bi si občina morala zagotoviti tako imenovano zlato delnico, to je lastniški delež v razmerju 25 + 1 % in na ta način dobiti pravico pri soodločanju in sodelovanju pri projektu izgradnje in razvoju turizma in športnega turizma v Škofji Loki.

Na drugi strani bi lahko zasebniki sami ponujali svoje storitve neposredno turistom, ki pridejo v Škofjo Loko, ali posredno preko LTO ali Turističnega društva. Problem se pojavlja v tem, da je trg za tovrstne storitve majhen in bo potrebno več časa, da se turizem razvije do te mere, da bodo zasebniki našli interes. Obstaja pa tudi možnost, da neko obstoječe podjetje, ki že nudi svoje storitve na nekem drugem kraju, svojo

dejavnost širi na področje Škofje Loke in tako bogati tamkajšnjo ponudbo in hkrati tudi širi svojo prisotnost na trgu.

Vsekakor bi se morala v procese razvijanja turizma in športnega turizma bolj intenzivno vključiti občinska oblast in pospešiti razvoj turizma v Občini Škofja Loka.

11. Sklep

V splošnem ugotavljamo, da ima škofjeloška občina številne potenciale na področju turizma in športnega turizma. Turizem postaja ena najmočnejših gospodarskih panog, vse močnejša pa je oblika turizma športni turizem. Športni turizem ima na področju Škofje Loke možnosti za razvoj. Mesto z okolico ima prelepo razgibano naravo in nudi možnosti za športno turistično ponudbo različnih aktivnosti.

Narava je primerna za razvijanje novih športno turističnih produktov. Mednje sodijo predvsem priprava novih pohodniških poti, ki bi bile primerne za vse vrste turistov. Nekateri so mnenja, da bi bilo treba že obstoječe poti ali še neobstoječe pohodniške pripraviti na drugačen način, jim dodati vsebino in zgodovino, da bi tako postale bolj zanimive. Tudi na področju kolesarstva bi bilo potrebno storiti več. Potrebno bi bilo narediti nove, predvsem lažje kolesarske poti, ob tem pa bi morala postati dostopnejša izposoja koles in prav tako najem kolesarskega vodnika. Ob teh ugotovitvah pa moramo poudariti, da so za razvoj turizma in športnega turizma potrebne prenočitvene kapacitete. Teh je v Občini Škofja Loka dovolj, pojavlja pa se problem razpršenosti prenočitvenih kapacitet, kar pomeni, da imamo veliko majhnih ponudnikov prenočitev, ni pa enega večjega ponudnika, ki bi omogočal prihod večjih skupin turistov za dalj časa. Če bi v mesto prišle večje skupine turistov, in Škofja Loka vsekakor te potenciale ima, potem bi se lahko začel razvijati tako športni turizem kot tudi ostale oblike turizma.

V raziskavi, opravljeni med ponudniki prenočitev in ponudniki turističnih in športno turističnih storitev, smo prišli do ugotovitev, da so ponudniki mnenja, da je turistična ponudba mesta slaba, športno turistična ponudba mesta pa niti slaba niti dobra. Izsledki kažejo na to, da bo v prihodnosti treba na teh dveh področjih storiti več. Ponudniki prav tako menijo, da sta najprimernejši aktivnosti za turistično ponudbo Škofje Loke poleti sprehajanje in pohodništvo, pozimi pa alpsko smučanje. Treba je poudariti, da je smučanje v občini s smučiščem Stari vrh na kvalitetni ravni, problem se pojavlja le pri milejših zimah. Uprava smučišča bi morda morala razmisliti o poletni sezoni in najti kakšno aktivnost, ki bi jo lahko ponujali poleti (npr. spust s kolesom po strmih). Glede aktivnosti, ki so jih ponudniki izbirali za najprimernejšo aktivnost za športno turistično ponudbo Škofje Loke, je treba dodati, da se tu pojavlja omejitev oz. pomanjkljivost, ker so ponudniki izbirali le eno aktivnost, tisto najprimernejšo, tako, da je treba upoštevati tudi in predvsem vprašanje v anketnem vprašalniku o prav tako primernih športnih aktivnostih za športno turistično ponudbo kraja. Pri prav tako primernih športih za športno turistično ponudbo kraja vidimo, da sta cestno oz. gorsko kolesarjenje (30-krat izbrani) in tenis (25-krat izbran), ki sta skoraj tako primerna športa za športno turistično ponudbo poleti kot sprehajanje in pohodništvo (34-krat izbrani). Za zimsko sezono pa je po mnenju ponudnikov skoraj prav tako

pomembna športna aktivnost kot alpsko smučanje (37-krat izbrano) tudi tek na smučeh (26-krat izbran).

Vse te ugotovitve so pomembne za razvoj športnega turizma v Občini Škofja Loka, poudariti pa je potrebno, da ima opravljena raziskava na vzorcu 37 enot ponudnikov zaradi majhnega števila enot omejitve predvsem pri posploševanju ugotovitev. Ugotovitve so tako bolj informativne kot reprezentativne narave. Je pa poleg raziskave v diplomskem delu dobljeno tudi več drugih pomembnih ugotovitev. Analizirana je športno turistična ponudba in ta kaže na to, da v sami ponudbi ni ponudnika, ki bi ponujal specifične produkte, kot so vodeni kolesarski in pohodniški izleti. Treba pa je tudi upoštevati, da je Škofja Loka s številom obiskov turistov majhen trg za kakršnega koli ponudnika, ki bi ponujal take vrste storitev. Po mojem mnenju bi to lahko bilo podjetje, ki že deluje na katerem drugem turističnem kraju in bi svojo ponudbo širilo na območje Škofje Loke. Spet pa pridemo do zaključka, da je prvi pogoj za razvoj turizma in športnega turizma nastanitev gostov v primeren hotel, ki ga Škofja Loka zaenkrat nima. Mesto ima Mini hotel s kapaciteto 16 ležišč in hotel Garni »Paleta« z 18 ležišči. Dobro je, da ima Škofja Loka take prenočitvene kapacitete, vendar bi bilo bolje, če bi mesto imelo moderen hotel z večjimi prenočitvenimi zmogljivostmi. Izgradnjo takega hotela bi bilo dobro povezati z izgradnjo bazena in zgraditi hotelski kompleks skupaj z bazenom in pripadajočimi objekti. Seveda pa se poraja vprašanje, če bi bila investicija v tak objekt ekonomsko upravičena. Raziskave na tem področju bi pokazale, ali bi bil hotel z bazenom ekonomsko upravičena investicija ali ne.

Raziskava je podala informacije o športno turističnem stanju v Škofji Loki, potrebne pa bi bile nadaljnje raziskave o tem, kaj si turisti oz. gosti sami mislijo o turistični in športno turistični ponudbi Škofje Loke. Tako bi dobili informacije iz prve roke in bi lažje načrtovali nadaljnjo pot razvoja turizma in športnega turizma. Po podatkih ponudnikov prenočišč in ponudnikov turističnih in športno turističnih storitev so gosti, ki pridejo v Škofjo Loko, nad mestom in naravo navdušeni, in bi jim bilo primerno ponuditi čim več oz. več, kot jim mesto ponuja sedaj.

12. Literatura

Bunc, M. (1974). *Tržna ekonomika in marketing turizma*. Ljubljana: Državna založba Slovenije

Berčič, H. (1996). Šport in turizem kot sestavini kakovosti življenja (z vidika potreb in želja turistov). V *Turizem in šport v XXI. Stoletju* (3–17). Rogla: Turistična zveza Slovenije, Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez Slovenije, Fakulteta za šport.

Berčič, H. (2001). Pomen in vloga športne rekreacije v razvoju slovenskega turizma. V *Zbornik slovenskega kongresa športne rekreacije (123–132)*. Rogla: Športna unija Slovenije

Berčič, H. (2003). Mednarodni kongres »Šport in turizem« v Atenah. *Šport* 51(4), 58–59.

Berčič, H. (2008). Povezanost turizma in športa ter njun vpliv na celovito ravnovesje sodobnih nomadov. *Šport*, 3–4.

Geografski oris. (2008). Občina Škofja Loka. Pridobljeno 30. 11. 2008 z <http://mesto.skofjaloka.si/?id=64>

Jeršič, M. (1987). *Osnove Turizma*. Ljubljana: Državna založba Slovenije

Klančnik, R. (1998). Šport kot pomemben turistični proizvod in vsebina »event marketinga«. V *Šport in turizem* (6–8). Maribor: Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez, Odbor športa za vse.

Mulej, M. in Jurše, K. (1996). Management športa v turizmu. V *Turizem in šport v XXI. Stoletju* (18–28). Rogla: Turistična zveza Slovenije, Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez Slovenije, Fakulteta za šport.

Nacionalni program športa v Republiki Sloveniji (NPS). (3. 3. 2000). Pridobljeno 13. 5. 2009 z: http://www2.gov.si/zak/Akt_vel.nsf/0/c12563a4003380dac12568a9002f57e0?OpenDocument

Pleško, M. (2008). Znamenitosti mesta. Pridobljeno 30. 11. 2008 z [http://mesto.skofjaloka.si/?id=65 - 4](http://mesto.skofjaloka.si/?id=65-4)

Pleško, M. (2008). Zgodovina. Pridobljeno 1. 12. 2008 z: <http://www.skofjaloka.info/index.php?page=zgodovina&meni=zg&lang=si->

Pleško, M. (2009). Fotogalerija. Pridobljeno 19. 4. 2009 z <http://www.skofjaloka.info/index.php?page=galerija&lang=si>

Popis dediščine. (junij 2006). Pridobljeno 30. 11. 2008 z *web.bf.uni-lj.si/natecaj-bf60/dokumenti/popis_dediscine.doc*

Prihodi in prenočitve turistov po občinah, državah in vrstah nastanitvenih objektov, Slovenija, letno. (17. 4. 2009). Statistični Urad Republike Slovenije. Pridobljeno 17. 4. 2009 z http://www.stat.si/pxweb/Database/Ekonomsko/21_gostinstvo_turizem/01_21181_na_stanitev_obcine/01_21181_nastanitev_obcine.asp

Razvojna agencija Sora. (2002). Območni razvojni program 2002–2006 za območje občin Škofja Loka, Gorenja vas-Poljane, Železniki in Žiri

Razvojni program podeželja za območje občin Gorenja vas-Poljane, Škofja Loka, Železniki in Žiri za obdobje 2007–2013. (junij 2006). Razvojna agencija Sora. Pridobljeno 3. 12. 2008 z <http://www.ra-sora.si/slo/main.asp?id=151661FF>

Rožič, M. (2001). Zasnove in usmeritve športne rekreacije v turistični ponudbi. V Zbornik slovenskega kongresa športne rekreacije (133–135). Rogla: Športna unija Slovenije

Sila, B. (1996). Športni programi – sestavni del sodobne turistične ponudbe. V Turizem in šport v XXI. Stoletju (86–94). Rogla: Turistična zveza Slovenije, Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez Slovenije, Fakulteta za šport.

Sila, B. (1998). Športne vsebine v turizmu in zaščita naravnega okolja. V Šport in turizem (35–39). Maribor: Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez, Odbor športa za vse.

Slak, N. (2008). Primernost turistične ponudbe destinacije za povpraševanje športno-aktivnega turista – primer Slovenije. Doktorska disertacija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani.

Slak, N., Tufegdžič, T. (2001). Športno aktivni, neizkoriščen potencial – primer Slovenije. V Zbornik slovenskega kongresa športne rekreacije (138–142). Rogla: Športna unija Slovenije

Sora (Poljanska, Selška in skupna Sora). Pridobljeno 26. 2. 2009 z:
http://www.ribiska-zveza.si/fishing/index.php?option=com_content&task=view&id=47&Itemid=47

Stevanden, J., De Knop, P. (1999). Sport Tourism (Športni turizem). United Kingdom: Human Kinetics

Stele, F. (1995). *Škofja Loka*. Ljubljana: France Stele, Gora 2, 61218 Komenda.

Strategija prostorskega razvoja Občine Škoja Loka. (2008). Pridobljeno 27. 11. 2008 z
<http://apl.e-soft.si/doc/5747/SPRO-zaOS.pdf>

Športni objekti v Občini Škofja Loka. (2009). Pridobljeno 18. 2. 2009 z
<http://mesto.skofjaloka.si/?id=150>

Turistična statistika za Škofjeloško območje. (2008). Lokalna turistična agencija Blegoš. Pridobljeno 3.12.2008 z <http://www.lto-blegos.si/slo/main.asp?id=6F4A617E>

Turizem. Wikipedija. Pridobljeno 13. 12. 2008 z <http://sl.wikipedia.org/wiki/Turizem>

Vidic, M., Štekar-Vidic, I. in Sever, I. *Gorenjska A–Ž*. Murska Sobota: Pomurska založba.

Weed, M., Bull, C. (2004). *Sports Tourism* (Športni turizem). Oxford, Burlington: Elsevier, Butterworth Heinemann: 241.

13. Priloga

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani!

Sem Borut Svoltjšak, absolvent Fakultete za šport. V okviru diplomskega dela z naslovom *Analiza stanja in možnosti razvoja športnega turizma v občini Škofja Loka* pripravljam raziskavo na to temo. Z anketnim vprašalnikom, ki je pred vami, bom pridobil pomembne podatke za nadaljnje delo. Zato vas vljudno prosim, da si vzamete nekaj minut časa in odgovorite na zastavljena vprašanja. Sodelovanje v anketi je povsem anonimno. Za reševanje ankete se vam zahvaljujem in vam želim lep dan.

1. Razvrstite se v tip ponudnika glede na vašo osnovno ponudbo do gosta oz. turista. (obkrožite številko pred odgovorom)

1. ponudnik prenočišča
2. ponudnik turističnih oziroma športno turističnih storitev

2. Če ste ponudnik prenočišča, katere vrste prenočišče ponujate? (Ponudniki turističnih oziroma športno turističnih storitev na vprašanje ne odgovarjajo!)

1. hotel
2. apartma
3. kmečki turizem
4. gostišče oziroma prenočišče
5. planinski dom/koča
6. zasebna soba
7. drugo: _____

3. Kateri sta po vašem mnenju najbolj primerni športni aktivnosti za športno turistično ponudbo kraja Škofja Loka? (Obkrožite samo en odgovor za poletno in en odgovor za zimsko sezono.)

Poletna sezona:

1. sprehajanje oz. pohodništvo
2. cestno oz. gorsko kolesarjenje
3. jahanje
4. jamarstvo
5. ribolov

6. plavanje
7. plezanje
8. jadralno padalstvo
9. kajak - kanu
10. dvoranski športi (košarka, rokomet, nogomet itd.)
11. tenis
12. fitnes
13. trim steza
14. nobena od aktivnosti
15. drugo: _____

Zimska sezona:

1. smučanje - alpsko
2. smučanje - turna smuka
3. tek na smučeh
4. drsanje
5. nobena od aktivnosti
6. drugo: _____

4. Katere športne aktivnosti bi bile po vašem mnenju prav tako primerne za športno turistično ponudbo kraja Škofja Loka? (Lahko obkrožite več odgovorov.)

Poletna sezona:

1. sprehajanje oz. pohodništvo
2. cestno oz. gorsko kolesarjenje
3. jahanje
4. jamarstvo
5. ribolov
6. plavanje
7. plezanje
8. jadralno padalstvo
9. kajak - kanu
10. dvoranski športi (košarka, rokomet, nogomet itd.)
11. tenis
12. fitnes
13. trim steza
14. nobena od aktivnosti
15. drugo: _____

Zimska sezona:

1. smučanje – alpsko
2. smučanje – turna smuka
3. tek na smučeh
4. drsanje
5. nobena od aktivnosti
6. drugo: _____

5. Kako bi ocenili *turistično* ponudbo kraja Škofja Loka?

1. zelo slaba
2. slaba
3. niti slaba niti dobra
4. dobra
5. zelo dobra

6. Po vašem mnenju se *turistična* dejavnost kraja Škofja Loka:

1. slabša,
2. stagnira,
3. izboljšuje

7. Kako bi ocenili *športno turistično* ponudbo kraja Škofja Loka?

1. zelo slaba
2. slaba
3. niti slaba niti dobra
4. dobra
5. zelo dobra

8. Po vašem mnenju se *športno turistična* dejavnost kraja Škofja Loka:

1. slabša,
2. stagnira,
3. izboljšuje

9. Kako pogosto turisti oz. gostje povprašujejo po športnih aktivnostih?

1. nikoli
2. redko
3. včasih

4. pogosto
5. vedno

10. Katera prenočitvena kapaciteta bi bila po vašem mnenju nujna oz. najbolj potrebna investicija kraja Škofja Loka za razvoj turizma in športnega turizma? (Obkrožite en odgovor.)

Prenočitvena kapaciteta:

1. hotel
2. apartma ali zasebna soba
3. kmečki turizem
4. kamp
5. gostišče oziroma prenočišče
6. planinski dom/koča
7. hostel
8. imamo dovolj prenočitvenih kapacitet
9. drugo: _____

11. Katera športna infrastruktura oz. objekt bi bila po vašem mnenju nujna oz. najbolj potrebna investicija kraja Škofja Loka za razvoj turizma in športnega turizma? (Obkrožite en odgovor.)

Športna infrastruktura oz. objekt:

1. športna dvorana
2. bazen
3. smučišče
4. golf igrišče
5. adrenalinski park
6. imamo dovolj športnih objektov
7. drugo: _____

12. Se vam zdi, da se število obiskovalcev oz. turistov v Škofji Loki glede na pretekla leta:

1. zmanjšuje,
2. ostaja približno isto
3. povečuje

Najlepša hvala za vaše sodelovanje.